

Lugemed enesetapmise
kohta Tartu ülikooli kohtuliku
arstiteaduse instituudi lohistus-
protokollide andmetel.

Auhinna töö.

II. auhind.

Ibru, Aleksandra

stud. med.

1. deto. 1934. a.
Tänuksena waa
oliseks muustaseid.
Autor: Aleksandra
Jõu.

Tramarky
Tõnu ilikooli Sõlt

A. I.

"Tegemad enesetapmif kotte Tarku ilikooli
kohalike arshiteadik ielikmudi lahesusprotsuolite andmekel."

AC

2639.

D/392521

S i s u.

I. Sissejuhatus. /Lk. 2-6/

1. Enesetapmisprobleemi teadusliku uurimise algus.
2. Lühike kirjandusline ülevaade.

II. Materjal Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituudist
I aug. 1920 - I aug. 1924 a. /7-22/

III. Statistika. /22-32/

1. Mõned andmed varemalt Eesti, eriti Tartu linna ja maakonna kohta ilmunud töödest.
2. Mees- ja naisenesetapjad/võrdlus Tartu linna rahvaarvuga/.
3. Liigitus vanuse järele.
4. ---"--- perekonna seisu järele.
5. ---"--- rahvuse järele.
6. ---"--- elukutse ja ameti järele.
7. ---"--- kuude viisi.
8. Enesetapmise viisid.

IV. Enesetapmise põhjused. /Lk. 5-32-34/

1. Haigused.-
2. Majandusline kitsikus.
3. Elutüdimus.
4. Õnnetu armastus.
5. Alkoholism.
6. Muud põhjused.

V. Patologo-anatoomilised leidised. /5, 35-76/

VI. Mõned tähelepanuväärilisemad Tartu linnas ettetulnud enesetapmis-juhtumised. /77-78/

Sugemed enesetapmise kohta Tartu
 ülikooli kohtuliku arstiteaduse insti-
 tuudi lahastusprotokollide andmetel.

S i s s e j u h a t u s .

Enesetapmisprobleem on juba kauges minevikus teadusmeeste tähelepanu köit-
 nud. Teda on uuritud mitmekülgselt ja iga järgnev uurimus on toonud uut, kuni
 lõpuks kindlaks tehtud teatud seaduspärasus. On olnud arvamisi, mis hiljem
 ümberlükatud, nii kui näiteks, arvati, et enesetapjate arv on oma haripunktil
 40-50 eluaastates, kuna hilisemad väljaarvamised suhteliselt vastavas vanu-
 ses rahva üldarvuga andsid hoopis teised tulemused, ja nimelt enesetapjate
 arv suureneb käsi-käes vanusega, sellega annavad suurima enesetapjate arvu
 isikud 70-90 aastani.

Käesoleva töö- materjaliks on Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse insti-
 tuudi lahastusaktid I augustist 1920a. kuni I augustini 1924 a. ettetulnud
 enesetapmiste kohta, kokku 115 juhtumist. Siin on peaaesjalikult enesetap-
 mised, mis on toimunud Tartu linnas (73) ja maakonnas (42). Tartu linnas toim-
 nud enesetapmised on toimitud Tartu linna elanike poolt, maha-arvatud kolm,
 kes väljaspoolt sissesõitnud /Tallinnast, Pärnust ja Tartu maakonnast/.

Ka Tartus ettetulnud enesetapmised kinnitavad üldiselt kindlaks tehtud
 seaduspärasust, mahaarvatud üksikud erandid, -

Kuude viisi liigitusel tuli ilmsiks kõrvalekaldumisi. Üldiselt on kindlaks
 tehtud, et kevade, eriti mai kuu suurima enesetapmiste arvu annab, mida hinge-
 eluliselt vastavalt selgitada püütakse. Kevadeilu ja üldine rõõmus meeleolu
 toonitavat eriti mingisugustel põhjustel õnnetu inimese kurbust ja andvat
 hoogu enesetapmisele. Varemalt kui enesetapmisprobleemi uurimine statisti-
 liselt veel algastmel oli, oldi arvamisel, et suurima enesetapmiste arvu anna-
 vad sügiskuud. Subov'i töös Liivimaa kohata on samuti mai kuu enesetapmiste
 arvu poolest esimesel kohal, kuna käesoleval juhtumisel on esimesel kohal
 augusti kuu, keskmise enesetapmiste arvuga nelja aasta kohta 3,6 s.o. 3,1%
 enesetapmiste üldarvust, teisel kohal on talvekuud jaanuar ja veebruar; mai
 kuu /2,3%/ on kolmandal kohal, kuna kõige väiksem enesetapmiste arv märtsi
 ja aprilli kuul on /1%/. - Et neli aastat liig lühike aeg on ja et käesole-
 val juhtumisel igal aastal kuude järele liigitades, suured kõikumised on, on
 suur augusti kuul ettetulevate enesetapjate arv nähtavasti juhuslik nähtus.

Veel kord peab ka käesoleval juhtumisel toonitama, et enesetapmiste arv

iga aastaga suureneb, mille peapõhjusena tunakse kultuuri arenemist ja sellega kaasaskäivat suuremat ja raskemat oma olemasolu eest võitlust ja inimese hingelaadi muutust.

On tekkinud kaks voolu enesetapmisprobleemi lahendajate keskel; ühed väidavad kõikide enesetapjate ebanormaalsust, kuna teised enesetapjaid kahte liiki jaotavad ja nimelt, ebanormaalsed ja füsioloogilised enesetapmised, mis juures füsioloogiliste all mõeldakse isikuid terve mõistusega, kui kes on, kas raskete elutingimuste, suurte kehaliste puuete ehk mõnel muul põhjusel sunnitud enesetapmisele ja teevad seda kaaine mõistusega. Plackzek+1) väljendab seda järgmiselt: "Meines Erachtens gibt es einen physiologischen, d.h. aus zwingenden Gründen möglichen Selbstmord, ohne dass der Täter irgendwelche krankhafte Abweichung zu zeigen braucht - minu arvates on olemas füsioloogiline s.o. olukorrast sunnitud enesetapmine, ilma, et enesetapjas eneses mingisugusi patoloogilisi kõrvalkaldumisi oleks/."

Uks vanemaist enesetapmisprobleemi uurijaist on Elvert /1794a./. Juba siis otsiti enesetapmise põhjusi ühenduses kehaliste puuetega, mida katsuti lahastuste abil kindlaks teha. Hilisemad tööd piirdusid siiski rohkem statistiliste admete toomisega, kuna 1900 aastast alates hakati jälle seda probleemi patol.-anatoomilisest küljest lahendada/Heller, Brosch, Pfeiffer/, kõige hilisemad tööd on aga närvieriarstide poolt, kes tervet seda probleemi psühopatoloogiliselt selgitada tahavad.

Teatud korrapärasus enesetapmis-probleemi uurimises algab Morsellist +2). Tema teeb esimesena arvude varal selgeks kindla seaduspärasuse enesetapmiste juures ja arvab isegi võimaliku olema tuleviku kohta enesetapjate arvu ette ära- määrata. Tema arvab, et siin kindla loodusseadusega tegemist on, ta ütleb omas töös: "Der Selbstmord ist die funktionelle Äusserung eines Organs, des Gehirns, unter dem Einflusse der Zahlreichen inneren und äusseren Einwirkungen denen, der Organismus beständig unterworfen ist. /Enesetapmine on ühe elundi s.o. aju funktsioon, lõpmata hulga väliste ja seesmiste mõjude all, millele organism alati allub/.

Kindlasti on looduse poolt ette määratud ajajooksul teatud arv sündimisi, surevusi, j.n.e., oleks ju mõtetu kui inimene ei peaks mitte nii ehk teisiti tegema, vaid teeks nii kuid ise heaks arvab.

Tõenäoliselt on ka enesetapmine üks lüli, mis loodusseaduse poolt ettekirjutatud kindlat suremiste arvu täiendab. Selle poolt kõneleb ka see suur seaduspärasus enesetapmiste juures. Edasi arvab Morselli: kõrvaltvaatajale näib

+1) Plackzek- Selbstmordverdacht u. Selbstmordverhütung, Lhk. I47

+2) Morselli- Der Selbstmord.

see toiming /enesetapmine/ vaba tahtmise järele tegutsemisena, kuna tõeliselt on see ainult tavaline loodusseadusele allumine.

Ei ole mingit kahtlust, et see tõepoolest nii on, kuid see on juba laiaulatuslisem ^{problem} ja küünib filosoofiasse.

Fakt on see, et 90% enesetapjaist normist kõrvalekalduumisi näitavad, siis tuleks lõpuks ka arvata, et loodusseaduse poolt ka teatud tüübid äramääratud on, kes oma elu enesetapmise teel lõpetama peavad.

Lõpuks tulevad nii kui klassiker enesetapmisprobleemi uurimise alal Mor-sellä, nii ka teised otsusele: E n e s t a p m i s t e a r v s u u r e n e b t s i v i l i s a t s i o o n i a r e n g u g a k ä s i - k ä e s Plackzek+I kirjutab: "Die Völker der europäischen und nord-amerikanischen Zivilisation sind fast in einem fortwährenden Zustande der T r u n k e n h e i t; Trunkenheit der Empfindungen, Trunkenheit d e s p e r s ö n l i c h e n Wertes, Trunkenheit immer erneuter Eindrücke./Euroopa ja põhjaameerika tsivilisatsiooni rahvad on alalises joovastuses; elamuste joovastuses, oma eneseväärtuse joovastuses, alati uute elamuste joovastuses/."

Ka Gaupp +2) ütleb: "Der Selbstmord ist ein soziales, er ist ein biologisches und er ist endlich ein psychologisches Problem. Er vollzieht sich in einem Volk nach Gesetzen, deren W al t e n u n s d i e E r g e b n i s s e d e r S t a t i s t i k k l a r v o r A u g e n F ü h r e n, d e r e n W e s e n u n d I n h a l t v i r a b e r e b e n e r s t z u a h n e n b e g i n n e n. - /Enesetapmine on sotsiaalne, bioloogiline ja psüholoogiline probleem- Ta areneb rahvaste juures seaduspäraselt, mida meile statistilised andmed selgesti näitavad, mille iseloomu ja sisu me alles taipama hakkame/."

Ka keegi Berliini kirikuõpetaja Olpe +3) katsub enesetapmise vastu võitlust õhutada ja seda kiriku hooleks anda. See töö on aga väga ühekülgne.

+I) Plackzek- Der Selbstmordverdacht u.verhütung, Lhk.8I

2) Gaupp- Über den Selbstmord, lhk.32

3) Olpe- Der Selbstmord.

Kui jälgida patoloog- anatoomilisi leidsid Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituudis lahastusele tulnud enesetapjate juures, on suurema hulga juures mitmesugused patoloogilised muudatused olemas, kuid ei saa tähendamata jätta, et siin enesetapjate kohta midagi iseloomulikku oleks. Samasugused muudatused ja samasugusel arvul on ka teiste/ mitte- enesetapjate/ lahastusel olnud isikutel.

Silmatorrak oli ainult suurenenud kahvlinäärme/Thymus/ suur protsent enesetapjate juures/20%/. Väga tõenäilik, et see asjaolu teatud osa edendas vastavate isikute enesetapmises, sest kahvlinäärme suurenemine annab tunnistust üldisest sisesekretsioonirikkedest.

Väga mitmel juhtumisel on patoloogilised muudatused peaaegu, kuid on ka juhtumisi, kus inimene eluajal tuntud vaimuhaigena, kus aga ajus makroskoopiliselt mingisugusi muudatusi märgata ei olnud. Nii, et üldiselt siin raske on mingisugusi enesetapmise põhjusi oletada.

Suurem osa enesetapjaist on kindlasti haiged inimesed, kuna siiski ei saa eitada, et ka täiesti terve inimene enesetapjaks saada võib, teatud olukorda sattudes, nii kui juba nimetud ka füsioloogilise enesetapmise puhul.

Nende hulka kuuluvad ka need, mis tingitud isesugusist aumõistest, mis teatud seisusest inimestele enesetapmise peale sundisid. Viimasel ajal jäävad sarnased juhtumised haruldasemaks.

Ka kõiki põhjusi, nii kui "elutüdimus," "õnnetu armastus" j.n.e. tuleb sagedasti tingimisi võtta.

Võtame näiteks Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituudis lahastusele tulnud-

1. 14 aastase poisi S.P. Poos enese "elutüdimusest". Lahastusel midagi patoloogilist ei leidunud.

2. 17 aastane õpilane. Elas vanemate juures. Majandusliselt kindlustud.

Enesetapmise põhjus- elutüdimus. Vanemate seletusel olnud spordist väga huvitud ja äärmiselt auhane. Lahastusel patoloogilisi muutusi ei leidunud.

3. 40 aastane mees. Lihttöölaine. Naisest lahutud. Kirjutab mahajäetud kirjas:

"Elu tüdimuse pärast lõpetan oma elu. Ajalooline romaan on minu elu siin olnud..." Olnud elus saamatu, mis ka lahutuse põhjuseks oli. Ka mahajäetud

kirjast peegeldub teatud haiglane mõtteilm, kus kujutab ette oma elu mingisuguse ajaloolise romaanina. Lahastusel midagi patol-anat. ei leidunud.

Ei ole mingit kahtlust, et neid juhtumisi füsioloogiliste enesetapmiste hulka arvata ei saa. Siin ei ole mingisugust teatud olukorda, millest ainuke/vahemalt üks kergem/ pääsetee- enesetapmine. Siin peitub enesetapmise

põhjus neis inimestes enestes, kel kahtlemata teatud psühopaatiline konstitutsioon olemas.

Sarnasi noori "elust tüdinuid" Evgenij Onegin'si on olnud igal aastajal ja teatud ajajärkudel on neid rohkem, teistel vähem.

Eriti palju on neid peale sõdade, revolutsioonide ja teiste suuremate sündmuste. Ka meil, Eestis on noorte enesetapjate hulk suur, mis hingeeluliselt seletatav. Noored, minnes rahva iseseisvuse eest võitlema, kujutavad ikka kõiki tulemusi roosilistena ette, ja kui tuleb asuda igapäevase ellu, on mingisugune pettumus, sest on harjutud kiiremas tempos elama. Sellest see hulgaline enesetapmine ja väljarändamine, (Austraaliasse j.m.) Ennemini võib füsioloogiliste enesetapjate hulka arvata vanu inimesi, kel tõeliselt elust küll oli, näiteks, käesolevaist juhtum.

1. 88 aastane naine, keda lapsed külmas turbaküünis kinni pidasid ja kes omal lõpuks kaela läbi lõi.
2. 90 aastane vanamees, vanaduses nõder ja töövõimetu, samuti halb ümberkäimine laste poolt.

Professor S. Talvik I) kirjeldab muu seas paarist füsioloogilist enesetapmist, nii kui professorid Pettenkofer, Fischer ja Stromberg, tähendades: "...siin ei jää muud üle kui kumardada inimese saatuse traagika ees".

Toob aga siiski vastandina esimestele prof. Mikuliczi, kelle silmis ka ravitsematu haigus enesetapmist veel ei õigustanud, tähendades selle kohta: "Selle tõeliselt suure isiku elu ja surma kõrval kui tühistena ja jõuetuna tunduvad enamjao meie vabatahtlikult surmaminejate hingelised palangud."

Suurim osa enesetapjaist meil, Tartus, olid vaimuhaiged.

Naisenesetapjate seas on suur protsent/9%/ raskejalgsusi väljaspool abielu enesetapmise põhjuseks.

Ei saa tähendamata jätta suhet enesetapmise ja alkoholismi vahel.

Igalpool alkoholi tarvitamise kasvamisega, käib ka enesetapmiste arvu suurenemine. Norras näiteks, kus alkoholi keeluseadus oma otstarvet rohkem täiendab, väheneb enesetapjate arv. Ka meil, Tartus edendab alkohol enesetapmise põhjusena mitte väikest osa. Neljal juhtumisel/s.o. 5% meesenesetap. üldarvust/ on kindel kus isik tahab alkoholismist vabaneda, kuid on niivõrd tahtevõimetu, et enesetapmiseni läheb. Kuna suurem osa meesenesetapjaist joomarid olid, on tõenäoliselt alkoholi mõju palju suurema arvu enesetapjate juures.

1) Talvik. - Mõned statistilised andmed enesetapmiste kohta, eriti Tartu linnas ja maakonnas. "Tervis" Nr. 4 - 1924a.

II. M a t e r j a l.

Materjalina on võetud enesetapmise juhtumised Tartu linnas ja maakonnas, mis Tartu ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituudis lahastusele tulnud, 4 aasta jooksul alates 1 augustist 1920a. ja lõpetades 1 august. 1924 a., kokku 115 juhtumist, neist 82 meest ja 33 naist. Lahastusi oli selle aja jooksul kokku 505, meist mehi 295, naisi 124 ja vastsündinud lapsi 86. Enesetapjate arv on 22,7% lahastusel tulnud isikute üldarvust; kui maha arvata vastsündinud lapsed, siis 27,4% -

Meesenesetapjaid on võrreldes lahastuste üldarvuga/maha arvatud vastsündinud lapsed/ 19,6%, naisi 7,8%, meesenesetapjaid võrreldes lahastud meeskorjuste üldarvuga 27,8%, naisenesetapjaid, võrreldes lahastusele tulnud naiskorjustega - 26,6%.

1920 aastal, alates 1 augustist on enesetapmisi 9, neist 5 meest ja 4 - naist, s.o. 56% mehi ja 45% naisi.

1. 22 aastane Aleksandra S., poolake, vallaline, elukoht Tartu linn -

23 augustil võttis sisse teadmata põhjustel s t r i k h n i c n i. Elas vanemate juures ja oli majandusliselt hästi kindlustatud/vanemate seletusel/-juba 3-4 päeva enne enesemürgituspäeva kõnelenud A.S. oma vennale omast enesetapmise kavatsusest, näidates mürgi purki, vaikides aga selle juures põhjustest. Peale A.S. surma võtnud vend esimese rahakotist kirja, mille teadmata kuhu ära kaotanud.

2. 90 aastane Jaan S., lesk, eestlane, elukoht: Tartu linn. Elas koos poja ja minijaga, kelle toita ta oli, kes temaga väga hästi ümber ei käinud. Oli vanadusest väeti. 10 sept leiti teda põõningu-kambris, kus tema alaline asukoht oli, ahjukonksu küljes p o o n u n a.

3. 32 aastane August K., kodanlikes abielus H.M-ga, kellega ka lapsed olid, eestlane, ameti poolest: juhuslik väline töö, kodukoht Tartu linn. Vahekord naisega oli väga halb, mille põhjuseks oli mehe alaline purjusolek, mille juures ta sagedasti viimase penni maha jõi. 14 sept, kell 15, peale kolme-päevalist joomist ja tüli naisega, lasi omale viimase ja kaasüüriliste juuresolekul r e v o l v r i s t k u u l i p ä h e /parema oimu/, juureeolijate seletusel olla A.K. purjus olnud ja naiselt andeks palunud; naine vastanud, kui joomise maha jätab, on kõik andeks antud, mille peale A.K. öelnud, et ta seda teha ei saa ja sellepärast enam elada ei või. Juba varemalt olla ta enesetapmise kavatsusest kõnelnud ja selä-puhul alati nõõri-juppi taskus kannud.

4. 49 aastane Mihkel K. vallaline, eestlane, kindla elukutseta ja asukohata,

- elas hulgusena. 23 septembril leiti metsast ü l e s p o o n u n a. Nöör oli kinnitatud väikse tollipikuse puuksa külge, kadunu jalad puudusid maad.
5. 33 aastane Nadeshda T., lesk, venelane, keskkooliharidusega, elukoht Tartu linn. 24 septembril/öösel 24/25/ mürgitas end s t r i c h n i n i g a , romantilistel põhjustel. Juba varemalt kõnelenud N.T. oma tuttava H.L-le, kui V.mõisaomanik v.S., teda ei kosi, lõpetab oma elu. v.S. pidi seks otstarbeks omast naisest lahutada laskma. Surma päeval olla v.S. N.T. korteris käinud.
6. 43 aastane Gustav A., vallaline, eestlane. Oli haigemajas ravitsemisel; teada saades, et haigus ravitsematu, kõneles enesetapmisest. Kadus 25 sept. haigemajast ja oktoobril leiti Emajõeest u p p u n u n a.
7. Elfride A., vanus teadmata, vallaline, eestlane, kindla elukutseta 23 okt. end teadmata põhjustel omas toas ,ukse käepideme külge p o o n u d istuvasseisendis.
8. 45 aastane Alfred P., perekonna seis teadmata, eestlane. 27 novembril mürgitas end s u b l i m a a d i g a , teadmata põhjustel.
9. 25 aastane Alma V., vallaline, eestlane, kindla elukutseta, 31 detsembril võttis sisse enesetapmise otstarbel L y s o l ' i , teadmata põhjustel.

1921 aastal üldse 16 enesetapmist, neist 12 meest ja 4 naist, s.o. 75% mehi ja 25% naisi.

1. Elmar V., vanus teadmata, vallaline, 5 veebr., lasi omale kuuli kopsu. 3-5-da veebr. joonud palju, kuna harilikult seda mitte ei teinud. Oli vaimuhaiguste kliinikus ravitsusel, diagnoosiga: raskekujuline hystero-neurastenia.
2. Leida M., 23a., vallaline, eestlane, kindla elukutseta, kodukoht: Tartu linn. 16 veebruaril mürgitas end väävelhappega, seletades, et ta ei võivat mitte S. ja tema naise/kelle majas ta elab/laimujutte väljakannatada. L.M. võlgnenud S-le mõne kuu korteri-üüri, mille peale S. kohtu teel M. korterist väljatõstmist nõudnud.
3. N.N. mees, vanus, perekonnasis ja kodukoht teadmata. Leiti 4 märtsil raudteeroobastelt ülesõidetatud rongist, veel täieliku mõistuse juures, kus ta enese tähendas, et ise surmale vastu läks, kuna nime nimetamast keeldus, keeldus ka enesetapmise põhjust ütlemast.
4. Adele K., 25a., vallaline, eestlane, 10 märtsil toodi kõhust haavatuna haigemajja, kus enne surma seletas, et ise olla omale kuuli kõhtu lasknud, kuna põhjust ei nimetanud.
5. Juhan S., 50a., abielus, eestlane, taluperemees, kodukoht: Tartu maakond,

11 aprillil seletas oma töölistele, et ennast tappa kavatseb ja jäi samast päevast kadunuks. Mail leiti Emajõest uppununa.

6. Elmar K., 35a., vallaline, eestlane, elukutseline maadleja, kodukoht: Tartu linn. 27 mail lasi kuuli pähe/parem. oimu/. E.K. põdes kurgu ja kopsu tuberkuloosi. Nõudis mitmel puhul isalt ravitsemiseks raha. Kord väga kategooriliselt, andes isale 2 nädalat mõtlemisaega. Kui isa siiski keeldus raha andmast, lasi revolvril isa pihta 2 pauku ja peale seda kohe omale.
7. N.N. mees, vanus teadmata, samuti rahvus, perekonna seis ja kodukoht. Leitud 13 juulil T. metsast puuksaküljes elektrijuhe abil poonuna.
8. Mihkel K. 60a., abielus, eestlane, kodukoht: Tartu linn. 17 augustil end teadmata põhjustel omas korteris ülespoonud.
9. Nikoli S., 43a., vallaline, venelane. Närvikliinikus KCN sisse võtnud, assistendi juuresolekul. Ta kannatanud hysteria all.
10. Jaan M., 25 a., vallaline, eestlane. 19 oktoobril haavas noaga Tartu restoranipidajat E., jooksis peale seda välja, vehkides kööginoga. Enne kui politsei teda tabada jõudis, lõi omal kaela läbi. Olla varemalt enesetapmiskatset teinud.
11. Johannes V., 50 a., eestlane, perekonna seis teadmata. Leiti 22 oktoobril omas korteris poonuna.
12. Julie T., 25 a., vallaline, eestlane, kindla elukutseta. 14 novembril hüppas puusillalt Emajõkke. Enesetapmise põhjus teadmata.
13. Jaan A., 64 a., abielus/naine 65a./, eestlane, majaomanik, kodukoht: Tartu linn. 14 detsembril lõi mõlema käe veresooned läbi, enesetapmise sihiga. Varemalt enesetapmise katset teinud. Joomar.-
14. Liisa L., 23 a., vallaline eestlane, kodukoht: Tartu linn, kindla elukutseta, 5 detsembril mürgitas end strichniniga. See enesetapmine oli nähtavasti juba ammugi kavatsusel, sest L.L. on jätnud maha kirja, mis juba 17 novembr. valmis kirjutud. Mahajäetud kirjas peegeldub elutüdimus ja pettumus, mis juures surma on püütud idealiseerida lausetega.

Kirja sisu/kiri täielikult muutmata/:

"Elu on must ja pime, nagu määratu kuristik, kuhu paljud võistlejad hinged upuvad tema sügavusse. Ei paista kuskilt silma ühtegi valguse kiired. Ei ole usku enam millegisse, inimesed on liig elajalikud, toored ja roojased. Minu hing ei suuda kannata, kõiki neid koledaid üleelamusi, sellepärast valin tee, siit ilmast lahkuda. Mahajääjatele, soovin palju õnne leida, et elu neile rohkem pakuks, kui ta minule suutis anda. Omakseid palun, mitte mind taga leinada, sest mina lähen igaveste rahupaika, kuhu enam koledusi ei kuulu,

paista. Kui hää on pehmes mulla süles magada, kus tuuled ega tormid ei hirmuta.

Elage hästi sõbrad ning vaenlased, mina teile enam ei tee hääd ega halba.

Siit lahkuja.

Mäletage mind tormilistel sügisöödel, mäletage mind siis, kui lehed puudelt varisevad, sest mina olin ka langev leht, kes varises surmale. Öhtu, 18 ajal Tartus 17- XI -21 a."

15. Otto M., 19 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu maak., taluperemehe poeg.

28 novembrist alates kadunud laadalt. 8 detsembril leiti V. valla, K. kõrtsi lähedalt metsast, puuksa küljes säärekõidiku abil poonuna. Vanemate seletusel olla mõni päev enne kadumist "imelikku" juttu ajanud.

16. N.N. mees, umbes 30 a., perekonna seis, kodukoht teadmata, 14 detsembril

leiti I. mõisa tühja jääkeldri põrandal, pahemal küljel lamava tundmata mehe korjus, läbilastud peaga ja parema käe lähedal revolver. /laske parema oimu/.

1922 aastal üldse 26 enesetapmist, neist 17 meest ja 9 naist, s.o. 65,4% - mehi ja 34,6% naisi.

1. Martin T., 29 a., vallaline, eestlane, talusulane, kodukoht: Tartu maakond.

Lasi end 17 jaanuaril 17 hommikul teadmata põhjustel püssiga maha.

/Laske: 1,5 cm. otsa keskjoonest pahemale poole/.

2. Leida K., 20 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu maak. Uputas end 26 jaan.

K. järve, kalameeste poolt jõesse raiutud auku. Põhjuseks oli raskejalgsus. -

3. Andres M., 57 a., lesk, eestlane, kodukoht: Tartu linn. Vaimuhaige. 1921 a.

suvel hüppanud kivisillalt jõkke, mille järele teda vaimuhaiguste kliinikusse viidi, kus ta 1922 aasta 21 jaanuarini viibis. Kliinikus tegi enesetapmise katsed, torgates noaga paremale poole küljekontide vahele. Kliinikust lahkudes katsunud kodus end puua, mida aga poeg takistanud, kuid 7 veebruaril laks tal siiski korda end puua.

4. Leonhard V., 25 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu maak. 1 veebruaril

kell 19 jättes oma mütsi ja üliriided jää peale, uputas end lähedal olevasse auku /raikutud jäävõtmise otstarbel/. Ema seletusel olla L.V. surmapäeval väga lõbusas meeleolus olnud, mis tema juures harukdane nähtus. Oli juba umbes 10 aastat vaimuhaige. Kõnelnud alati, et ta suur kuritegija olla ja sellepärast end valitsusvõimude kätte peab andma. 8 detsembril 1921 lõi omal taskunoaga, kaela, mis aga ravitsemise tagajärjel paranes. Juba varemalt

tegi mitmel puhul enesetapmiskatseid.

5. Eduard M., 30a., vallaline, eestlane, talusulane, kodukoht: Tartu maakond.

13 veebruaril lasi omale revolvrüst kuuli pähe, taluperenaise A. magamis-
toas. Teenis A. juures sulasena. Põhjus teadmata.

6. Marta S., 20 a., vallaline, eestlane, kindla elukutseta, kodukoht Tartu
linn. 21 veebruaril, kell 18 lasi omale revolvrüst kuuli rindu. Mingisugusi
dokumente maha ei jätanud, enesetapmise põhjusena võib oletada raskejalg-
sust, mis vastab 8 kuule ^{laps} 44,5 cm. /.

7. Rosalie S., 45 a., perekonnaseis teadmata, eestlane, 23 veebruaril lei-
tud poonuna. Põhjus teadmata.

8. August P., 30 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu maak. 5 märtsil lõi-
kas omal kaela läbi, mille eel olnud tuli vanematega. 6 aasta eest olnud
tal lõikus parema jala puusajätku tuberkuloosi puhul. Lõikuse tagajär-
jena jäänud nimetud puusajätku kangestus ja lihaste a t r o f i a /tagasi-
arenemine/. käis karguga.

9. Mihkel P., 76 a., lesk, eestlane, kodukoht Tartu maak. T. vald. 9 aprillil
hommikul poonud end sädelgarihmaga kartusest pimedaks jääda.

Nägemine halvenenud järk-järgult.

10. Andres J., vanus ja perekonna seis teadmata. 8 mail leiti kummuli kraav-
vist, ümber kaela kõvasti mässitud nõör, 9-10 korda. Olnud vaimuhaige.

11. Salme K., 20 a., vallaline, eestlane, käsitööde kaupluses tööl. Mai kuul
hüppas puusillalt jökke, teadmata põhjustel.

12. Alice A., 26 a., eestlane, kodanlikes abielus, üliõpilase H. T-ga gümnaa-
siumis õppinud, lõpetanud ei ole, ilma kindla elukutseta, ülespidamise sai
vanematelt /talumeestelt/. 30 mai öösel kähistas end käterätiku abil.
Enesetapmise ell olnud suurem tuli oma kodanlise mehe H. T-ga. Viimase
seletusel olnud A. A. väga hüsteeriline isik.-

13. Marie J., 21 a., vallaline, eestlane, taluteenija, kodukoht: Tartu maak.
L. vald. 13 juunil kell 7-8 ajal hommikul poos end J. Talu tallilakas.

Põhjuseks konfliktid sama talu perepojaga romantilistel põhjustel juba
varemalt olla ähvardanud ennast m ü r g i t a d a.

14. Eduard L., 42 a., vallaline, eestlane, amet: juhuslik töö, kodukoht Tartu
linn. 3 juulil poos end lamavas seisendis teadmata põhjusel. Maabrite
seletusel tahtnud Venemaale sõita, kui teda sinna ei lastud jäi väga kurva-
meelseks.-

15. Ludvig B., 60 a., abielus, sakslane, kodukoht: Tartu linn. 2 augustil kell
2 hommikul kukutas end II korra aknast alla. Pealtnägija öövahi seletusel

- seisnud B.pikemat aega oma korteri köögiaknal esimese hoiatusest hoolimata. B. olnud pikemat aega vaimuhaige.-
16. Jaak R., 65 a., vallaline, eestlane, 3 augustil poos end oma korteris. Oli vaimuhaige.-
17. Helmi K., 26 a., abielus eestlane. 10 augustil mürgitas end morfiiumiga. Maha jäetud kirjas selgub, et enesetapmise põhjuseks on mehevanemate tema mittesallivus, - mehe joomine ja teiste naistega ümberajamine. K. kannatas neurasthenia all
18. Anna V., 36 a., metsikus abielus potsepp S-ga, eestlane, varemalt registreeritud lõbunaine, kodukoht: Tartu linn. 17 augustil poos end oma korteris, purjus olekus. Põhjused teadmata.
19. Olga P., 40 a., perekonna seis teadmata, eestlane. 18 augustil mürgitas end strichniniga, teadmata põhjustel. Mõni aeg enne enesetapmist on O.P. raskejalgne olnud, mis kas loomulikult või kunstlikult teel lõppenud.
20. Heinrich F., 48 a., sakslane, konditorei tööline, kodukoht: Tartu linn. Oli kliinikus ravitsusel mõlema jala gangreeni puhul, mis tingitud alkoholi liigtarvitamisest. Parem jalg pidi saama lähemal ajal ära lõigatud/ampu-teeritud/-. Kartes nimetud lõikust, poos H.F. end 24 augustil kliiniku väljakäigukohas, tarvitades seks haavasidemeid/istuvast seisendis/.
21. Aksel R., 25 a., vallaline, eestlane, sõdur. 22 augustil mürgitas end teadmata põhjusel./Mürk kindlaks määramata/.
22. Johannes K., 60 a., abielus, eestlane, kodukoht: Tartu linn. 9 novembril, kell 1 hommikul tõusnud häkki voodist, riietunud ja läinud välja, öeldes naisele "enam teie mind ei näe," Samal päeval leiti J.K. Võõra maja ukse ees poonuna. Põhjus teadmata.
23. Hans K., 60 a., abielus, eestlane, taluperemees, kodukoht: Tartu maakond L.T. vald. Suur joomar. 7 novembril koju tulles, laskis sauna palavaks kütta ette- käändel- end pesta. Hommikul leiti H.K. saunas poonuna.
24. Jaan P., 30 a., vallaline, eestlane, taluniku poeg, kodukoht: Tartu maakond. Suur joomar. J.P. on 14 novembril Tallinna õunu müütama sõitnud, kus ta saadud raha maha jõi. Koju tulles ei vastanud vanemate noomituse peale midagi, kirjutas ühe kirja ja läks kodust ära, tähendades, et peab selle kirja naab- riküllal viima. Järgmise päeva hommikul leiti J.P. sauna ukse küljes poonuna. Laudas põhul leiti kiri, milles tähendab, et tema pruut olla teda enesetap- miseni viinud, väljendades seda lausega: "tema on seda minule teinud."
25. Aleksander J., 42 a., eestlane, raamatuköitja, kodukoht: Tartu linn. Suur joomar. 30 oktoobrist alates ei olnud A.J. nähtud, 2 detsembril leiti omast

toast, lukus ukse tagant ahjukonksukülge poonuna, istuvas seisendis.

26. Hendrik P., 75 a., lesk, eestlane, kodukoht: Tartu linn. Elas oma poja juures, kes 37 a. vana, abielus ja majaomanik. Naabrite seletusel olla poeg isaga hästi ümberkäinud. 17 detsembril olla H.P. omalt pojalt 700 mk. raha varastanud, mille peale poja käest noomituse sai. 18 detsembril leiti H.P. pesuköögi õrre küljes poonuna.

1923 aastal üldse 39 enesetapmist, 29 meest ja 10 naist, s.o. mehi 74.4% ja naisi 25,6% enesetapjate üldarvust.

1. Villem S., 33 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tallinn. 2 jaanuaril lasi omale revolvrist kuuli kopsu. Sõitis Tartu oma pruudi juure, kes V.S kirjalikul kutsel keeldus Tallinna sõitmast. Enesetapmise põhjuseks oli tüli pruudiga.
2. Adalbert S., 41 a., abielus, sakslane, usuteaduse professor, kodukoht: Tartu linn. 31 detsembril kodust lahkunud ja 3 jaanuaril T. metsast surmuna leitud, revolvri haav kõhus. Enesetapmise põhjus: peaaegu kasvaja / gliosarcoma / ja algav vaimuhaigus / Dr. Madisson ja Dr. Toomingas - "Eesti Arst" N.7 1923a. /
3. Ella R., 20 a., vallaline, eestlane, kina pileti kotrolöör, kodukoht: Tartu linn. Varemalt elanud oma kasuvanemate juures, et seal täielikku vabadust ei olnud, kolinud omaette korterisse. 1922a. sügisel tutvunes üliõpilase Hans T-ga. Lahkumine kute puhul viimasega teinud enesetapmise katsed vanaaasta õhtul 1922/23, mis ebaõnnestunud, öösel 18/19 jaanuaril 1923a. mürgitas end kokaiiniga, põhjusel, et H.T. E.R. vastu ükskõikseks muutunud, jättes maha kirja. "Ma surin ise vabatahtlikult".
4. Karl R., 65 a., lesk, eestlane puutööline, kodukoht: Tartu linn. Suur joomar. Elas täitsa omaette, ei seltsinud kellegiga. 22 jaanuaril lõikas omal teadmata põhjusel pahema käe veresooned läbi.
5. Karl S., 36a., vallaline, eestlane, müürsepp, kodukoht: Tartu linn. Suur joomar. 22 jaanuaril poos end N. suvimaja õunaaias, jättes maha kirja: "Olen elust tüdinanud ja armsamalt mahajäetud pean omale otsa tegema. Palun mitte kedagi süüdistada minu surmas õnnetu armastus on seda teinud joon ja ei leia rahu. Kui olen surnud siis palun tingimata kutsuda E.R. kutsuda minu matusele sest ainult teda olen armastanud Karl S.".
6. Johannes K., 39a. vallaline, eestlane, arst, kodukoht: Tartu linn. Öösel 31. I / I. II. mürgitas end morfiiumiga teadmata põhjusel. Tarvitanud harjumuslikult - morfiumi.

7. Kamilla P., 25a., vallaline, eestlane, Talu tüdruk. 9 veebruaril lasi end revolvrüst maha. Põhjus raskejalgsus. Kodukoht Tartu maak. V. vald T. talu.
8. Johannes K., vallaline, eestlane, kindla elukutseta, omaste poolt ülespidamise saanud. Kodukoht: Tartu linn. Joomar. 12 veebruaril tellis omale toa "A" vöörastemajas tellides ka omale pudeli viina ja 4 pudelit õlut. Järgmisel hommikul leiti ukse käepideme küljes poonuna. Enne poomist katsunud äädikahappega end mürgitada, kuid kui see ei mõjunud, poos ennast. Olla väga närviline isik olnud.
9. Elisabet M., 39a., vallaline, eestlane, ajastaja-õde, kodukoht: Tartu linn. 23 veebruaril kell 10 õhtul mürgitas end morfiümiga. Eelmisel päeval sai kohalt lahti kutsetunnistuse puudumisel, mis ka enesetapmise põhjuseks oli. E.M. olla juba varemalt enesetapmise katsed teinud. Põdenud neurastheniat.
10. Jakob E., 66a., lesk, eestlane, tööline, kodukoht: Tartu linn. 3 mail poos end M. koguduse surnuaial, puuksa külge. Kellegi juhuslikult möödamineja naise küsimisele, mida J.E. tegevat, vastanud: "Proovin kui kõva see puuks on"; mõne aja pärast, kui naine tähele pannud, et E. omale silmust kaela paneb, jooksnud abi otsima, mis aga hiljaks jäänud. J.E. kurtnud oma vanadusenõrkuse üle ja et tööandja L. pole tööpalka ära maksud. Poomine surnuks.
11. Voldemar L., 33 a., vabas abielus õllepoepidaja Adele K-ga, eestlane, kaupmees, kodukoht: Tartu linn. 13 mail kell 12 hommikul mürgitas end teadmata põhjusel kloraal-hüdraadiga. Olnud alalises riisus armukese ja sugulastega. Joomar.
12. Marta V., 17a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu linn. 16 mail heitis end T. ja N. jaamade vahel rongi alla, teadmata põhjusel.
13. Helmi B., 18a., vallaline, eestlane, talutütar, kodukoht: Viru maak. V-M vald. Sõitis tutava juure Tartu, kus 19 mail end emajõkke uputas, teadmata põhjusel.
14. Anna M., 47 a., abielus, eestlane, taluperenaine, kodukoht: Tartu maakond, K.-V. vald. 25 juunil kukutas end naistekliiniku III korra aknast alla, hirmust eeloleva lõikuse puhul.
15. Jaan A., 46 a., abielus, eestlane, mõisa tööline, kodukoht: Tartu maak. K.-V vald. 27 juunil poos end mõisa rehes. Olnud viimasel ajal kurvameelne.
17. Johannes B., väljaspool abielu sünd., 19 a., vallaline, eestlane, põllutööline kodukoht: Tartu maak. A. vald. 13. VII poos end kuivatusrehe lakas. Oli kurvameelne. Kunagi kellegiga ei tulitsenud.

Aleksander B., 40 a., abielus, eestlane, T. maa telefoni võrgu ülem, kodukoht: Tartu linn. 30 aprillil jäi kadunuks riigiraha raiskamise puhul ja leiti 7 juulil S. vallas, S. järve ligidalt metsast poonuna.

18. Jaan P., 27 a., vallaline, eestlane, kaitsepolitsei asjaajaja, kodukoht: Tartu linn, 27 juulil, kell 3 hommikul lasi omaile kuuli suhu, teadmata põhjusel. Oli eluajal väga kainete ja korralikkude eluviisidega; haiglane/kõhis/. Juuli algul seletas oma sõbrale, et end maha laseb, olla puhkuse ajal mingisugusi raskeid üleelamusi olnud, kartis midagi, aga lähemaid seletusi ei annud. Tuttavate seletusel oli J.P. väga haiglane ja närviline isik, nähtavasti põdes tbc. olla juba ammugi enesetapmisest kõnelnud.
19. Efriede V., 19 a., vallaline, eestlane, talutüdruk, kodukoht: Tartu maak. V. vald. 30 juulil heitis V. ja P. jaamade vahel rongi alla. Enesetapmise põhjus raskejalgsus.
20. Saharii P., 14., vallaline, eestlane, karjus, kodukoht: Tartu maak. V. vald. 2 augustil poos end lauda lakas. Mahajäätud kirjas, mis kirjutud raamatu kaanele, seletab, et lahkub elust elutüdimusest.
21. Juhan P., 36 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu linn. II augustil poos end sedulgarihmaga, istuvas seisendis. Maha jäätud kirjades palub oma surmas mitte kedagi süüdistada ja määrab oma korjuse anatoomia instituudile. Oli suur joomar ja selle tõttu majandusliselt väga kitsas seisukorras.
22. Gustav L., väljaspool abielu sündinud, 40 a., lahutatud, eestlane, kodukoht: Tartu linn. 26 augustil heitis end T. ja K. jaamade vahel rongi alla. Mahajäätud kirja sisu: /muutmata/.
 "Elu tüdimuse pärast lõpetan oma elu, ei süüdistata kedagi selles raha on saada minul L. mõisa piima-rentniku E.R. käest. 4456 mk. See on teenitud palga raha, vend elab K.-K. mõisas asunik K.A. aug. 13. 1923 a.
 Ajaloline romaan on minu elu sin olnud kelest võisi kirjuta ja kes seda tahab, see võib seda urita". See on kirjutatud ühe masinal kirjutud kirja puhta küljele, mis määratud Eestimaa Ev. Lutheri usu konsistooriumile:
 "Palun, kalid venad, minu luitük panke V. surnuaeta, minu naise kõrvale, ärke olke pahased minu peale, matuse raha on minul L. mõisa piima rentniku E.R. käes 4456 mk, see on teenitud palk, üks kuu ja seitse päeva ja seal on veel tema sulasele ka raha saanud minu endist teenistust kui sõidu raha veel juure arvata, siis on õigus saata 1132 juurte, see oleksi siis summa 5588 marka, Jääke kõik jumalaga, Tervitab Teie vend K.L., 1923. VIII "26". Nii äpemata kui see R. on seda saate teata vürtsi kaupmehelt, kes elab L. ja K. tänav nurka peal poen, see teap, kuitas käisin seal omal teenitud palkal järele nagu varas põkenes minust ja selleka olen omaile teinud viimase õhtu".
23. Vladimir R., 20 a., vallaline, eestlane, talusulane, kodukoht: Tartu maakond, P. Vald. 28 augustil lõikas omal mõlema käe veresooned läbi ja peale seda

poos end talu lakas, kus teenis. Maha jäetud kiri. "I) Suren sellepärast, et Elli ära läheb. V.R.

2) Saatus ei tee nõnda nagu tahan sellepärast suren

3) Emake anna andeks, ei saa teisiti

4) Kirjast ei saa aru/

5) tunnen surma liginevad. Tea Ellike, see mis Veera rääkis ei ole tõsi

Vannu Volodja". V.R. armastas sama talu tüdrukud E.K., 20 a. vana, kes M.R.

lausega: "Iseloomu poolest oli V.R. äkiline ja suure südamega", iseloomus-

tab. Teise sama talu I7a. sulase juttu järel, käinud V.R. igal õhtul tüdru-

kute pool, samuti ka surma ööl. Enesetapmisest ei ole varemalt kunagi rää-

kinud. Olnud alati elurõõmus.

24. Stepan P., 53 a., abielus/naine 42/, venelane, ehituskümnik, kodukoht: Tartu

linn. 6 septembril poos end omas toas lukus ukse taga, riidevarna külge .

Suur joomar. Kainena olles seletas naisele, et jätaks joomise maha, aga ei

saa ja sellepärast ei ole mõtet elada. Surmapäeval tuli kell 2 hommikul

purjus olekus koju, andes naise kätte kirja öeldes: "Beregi sapisku, jesli

umru, nikto tebä ne budet obvinät v mojej smerti". Et naine kirjaoskamatu

ei lugenud ta seda ja pannud ka mehe ütelust tähele, sest viimane olla

purjusolekus varemaltki omast surmast kõnelnud - Kirja sisu: " 7 sent-23 g.

v svojej smerti nikogo ne obvi S.P.

25. Aksel H., 19 a., vallaline, norralane, üliõpilane, kodukoht: Tartu linn.

21 septembril kell 11 hommiku, lasi omale revolvrilt kuuli rindu, peale tüli

isaga, kes temale raha andmast keeldus.

26. Peeter U., 67 a., abielus, eestlane, sõiduvoorimees, kodukoht: Tartu. Ööl 29/

30 septembril poos end oma korteris väljakäigukohas. Mõni päev enne surma

lõigatud P.U. jalg ära. Juba pikemat aega kannatanud P.U. jalgade mada pai-

sete all.

27. Osvald S., 24 a., abielus, eestlane, endine sõdur, kodukoht: Tartu maak. F. vald.

5 oktoobril sõitis Tartu oma sõbra juure, kus end maha lasi. Maha jäetud

kirjas toob enesetapmise põhjusena elutüdimust ja halba vahekorda naisega.

28. Jaan T., 39 a., vallaline, eestlane, põllutöö instruktor, Tartu maak. 11 okt.

lasi omale pissist kuuli kaela. Maha jäetud kirjas nimetab enesetapmise

põhjusena õnnetut armastust.

29. Kristjan I., 60a., lesk, eestlane, kingsepp, kodukoht: Tartu. Öösel 12/13 okt.

poos end omas toas, lukustud ukse taga. Elas suures vaesuses, mis ka töö-

näitlikult surma põhjuseks oli. Maha jäetud kiri: "Minu poek jahaes aeta

ulidsas Nu 7" Sinne ollu ma täitnud ja jä Jumalaha."

30. Eduard A., 30a., vallaline, eestlane, taluomaniku poeg, kodukoht: Tartu maak. 12 oktoobril poos end teadmata põhjusel lauda otsas õlestikus. Juba varemalt kõnelnud enesetapmisest. Olnud närviline ja elust tüdinend. Kõis Tartus närvihaiguste arsti E. juures. -
31. Juuli P., 46 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu. 10 oktoobril kell 20 tegi maja põõningule tule, mis aga teiste üürnikude poolt ära kustutati. 12. oktoobril suri vingumürgituse kätte. Olla varemalt enesetapmise katset teinud. Kannatanud hüsteeria ja tagakiusavate ideede all.
32. Miina R., 88 a., lesk, eestlane, kodukoht: Tartu maak. M. vald, S. talu. 13 okt. lõikas omal kaela läbi, turba küünis, kus juba pikemat aega poja minija poolt kinni peetud sai.
33. Aleksander G., 25 a., vallaline, venelane, arstit. üliõpilane, kodukoht: Tartu. 15 oktoobril kell 11 homm. mürgitas end KCN. Oli majandusliselt viletsas seisukorras, viimasel ajal jõi. Olla juba 1923a. kevadest alates sõpradele enesetapmisest kõnelnud. Maha jättes kirja: "Umiraju dobrovolno"
34. Gustav K., 30 a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu maak, A. vald. 14 okt. lõikas omal habemenõuga kaela läbi. Oli vaimuhaige.
35. Johannes P., 46 a., lesk, eestlane, mõisa töölise, kodukoht: Tartu maak. K. mõis. Öösel 23/24 oktoobril poos end. 2 nädalat enne enesetapmise päeva suri tal naine ära. Järele jäid 7 aastane poeg ja 9 aastane tütar. Vene-Jaapani sõjast punjalg.
36. Gustav K., 48 a., eestlane, kodukoht: Tartu. 11 novembril poos end omas toas, lukus ukse taga, teadmata põhjusel. Suur joomar.
37. Helene T., 31a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartu. 12 detsembril poos ennast puukuuris. - Olla varemalt mitmel puhul enesemürgituse katset teinud.
38. Aleksander M., 33 a., vabas abielus, eestlane, ohvitser, nahavabriku omanik, kodukoht: Tartu. Lasi omale kuuli pähe armukese juuresolekul, purjus purjus olekus, omavahelisel peol. Kõneles sõpradele varemalt omast enesetapmiskavatsusest, põhjust nimetamata.
39. Arved V., 51a., abielus, sakslane, geoloog, elukoht: Tartu. Öösel 29/30 dets. uputas end jõkke. Maha jäetud kirjas nimetab enesetapmise põhjusena tööpudust ja majanduslist kitsikust.

1924 aastal, I. jaanuarist I augustini üldse 25 enesetapmist, neist 19 meest ja 6 naist, s.o. 76% mehi ja 24% naisi enesetapjate üldarvust.

- I. Mart P., 69 a., abielus, eestlane, kodukoht: Tartu, elab naisest lahus. 8 jaanuaril poos end elutüdimusest. Oli suur joomar.
2. August V., 46a., vallaline, eestlane, kingsepp, kodukoht: Järva maakond. Oli narvikliinikus ravitsusel, kust lahkus, teada saades, oma haiguse parandamatusel. II jaanuaril lõi omale terava kingsepa noaga kõhtu. Oli sel-puhul haavakliinikus ravitsusel, kus 3-dal päeval peale enesehaavamist suri, meelemärgusele tulemata.-
3. August E., 35 a., vallaline, eestlane, kultuur-tehniker, teenis põllutöö-ministeeriumis, kodukoht Tallinn. 19 jaanuaril sõitis Tartu maak.L.valda oma vanemate juure, kus end revolvrast maha laskis, romantilistel põhjustel. Seletas vanemaile, et keegi Alma B.määrivat end A.E.vägisi' kaela, mis põhjusel tema üldse elada ei taha.
4. Mathilde T., 52 a., vallaline, äriteenija, kodukoht: Tartu. Mürgitas end morfiümiga 30 jaanuaril viletsa majanduslise ja tervislise seisukorra ja leivavanemate halva ümberkäimise tõttu. Katked maha-jäätud kirjadest:
 I vennale: "Armas vend! Kui sina neid ridasid loed ei ole mina enam elavate hulgas. Mis mind sunnib seda sammu astuma saad lähemalt E-le käest kuulda: Siis palun sind südamest, ole nii hea ja tasu minu võlg ära, mul on nurgapeal piimapoes L.juures umbes 2000mk.maksta ja proua E-le 275mk.
 Ole hea ja maksa see võlg ära ma olen rahaliselt äärmiselt kitsikuses. Ma ei nurise ei kaeba sugugi vaid lähen rõõmuga surma sest nii haige ja vana ei ole minust kellegi eluinimest enam. Ela hästi ja anna andeks kui sind kuidagi olen pahandanud. Tervita Saschat ja Rajat. P.S.Kui Annid näed, tervita ka teda ja ka Jakobid minu poolt.
 Ma ei suuda enam elada elu on liiga raske! Mathilde."
 II kiri õele: parandab omad asjad õele ja tema lastele.
 III-Proua E-le: "Liebe Frau E! Verdammen Sie mich nicht dass ich dan Tot dem Leben vorziehe, habe aber nicht mehr die Kraft u den Mut um Leben, nachdem ich P.als eine Verläumderin wegen des Klatsches auf Knall u Fall entlassen worden bin. Dabei aber weiss ich bis dato nicht um was es sich handelt, die Frau schrie mich an- ich soll schweigen, er schrie wieder, warum ich denn das gesprochen hatte--- etc." Kõneleb edasi oma tööadjate põhjendamata kahtlustustest, lõpetades lausega: "Sie können mir glauben, eine Serbende wird nicht lügen."
 5. Therese G., 65a., sakslane, ämmaemand, kodukoht: Tartu.- 13 veebruaril

- mürgitas end morfiiniga, abortide tegemise avalikuks tulemise puhul.
6. August T., 47a., abielus, eestlane, taluomanik, kodukoht: Tartu maak. L. vald. 19 veebruaril lasi omale vintpüssist suhu, enne padruni otsa viilides, parema efekti saamiseks. Endine sõdur. Kannatas kurgukasvaja all, mis puhul kunstlikku hingekõri kandis.
7. Nikolai A., 72a., abielus, venelane, raudteeametnik, kodukoht: Tartus, 27 veebruaril, kell 16 heitis end rongi alla, Tartu jaama esisel. Põhjuseks olid elutüdimus ja halb vahetõde temast noorema naisega, kes teiste meestega sõbrustas. Maha jäetud kirja sisu: *"Трагично в жизни моего никого не вижу, спонсировав в это-
м смысле, я поставлен в такое по-
ложение, что мне никого больше не оста-
ется, как наложить на себя руки. Аа
и существование мое очень скучное и никому
неинтересное и поэтому нахожу, что самое лучшее
было прожить безболезненно, — убив себя в
раскачку. Н. А."*
8. Juhan R., 68a., abielus, eestlane, kodukoht: Tartus. 28 märtsil kell 15 mürgitas end KCN. Elas koos naisega, tütre ja väimehe, matemaatika professori R. juures. Kannatas südame ja kopsude laienemise all, mis ka elutüdimuse esile tõi ja enesetapmiseni viis. Maha jäetud kiri: "Politseile. Palun minu surma pärast mitte kedagi süüdistada olen vabalt teinud. olen vana ja elust tüdinud näen et elu ei ole enam ühtegi väärtust Johann R."
9. Jaan M., 37a., abielus, eestlane, põllutöölaine, kodukoht: Tartu maak. S. vald. 30 märtsil kell 19 poos end rihmaga riidevarna külge. Oli suur joomar, riika iseloomuga, haiglaselt armukade, palju lapsi kõik vaiksed. Ees oli 4 kuuline arest kakeluse puhul.
10. Aleksander P., 35a., vallaline, venelane, Põhjaarmeealine, ajutiselt põllutööl Tartu maak. P. vallas. - Teenis sügisest 1923a. kuni 1924a. aprillini P. vallas K. talus sulasena, kus 16 aastase peretütrega sõbrustama hakkas, mille pärast teda lahti lasti. 23 aprillil ilmus purjus olekus K. talu, kus peretoas peretütrele püstolist kaks kuuli pähe lasknud, mille järele viimane silmapilkselt suri, peale selle lasi omale kuuli pähe.
11. Rosalie K., 19a., vallaline, eestlane, kodukoht: Pärnus. 26 aprillil sõitis Tartu kohta otsima, kuid ei leidnud, mille peale end mürgitas arseenvasega?. Cuprum arsenicosum'iga.

- I2. Anna M., 75a., eestlane, kodukoht Tartu maak. M. vallas. 15 aprillil uputas end teadmata põhjusel.
- I3. Aleksander R., 20a., vallaline, eestlane, kodukoht: Viru maak. 12 mail, kell 16 heitis end V. ja K. jaamade vahel rongi alla. Samal päeval sõitis rongil ilma piletita, mille üle protokoll tehti. Väga riiaka iseloomuga. Rongi alla heites oli purjus. Maha jäetud kirja sisu: "Kirjutud V. Raudtee reltsi peal Minu noor elu peab nüüd hukatud saama selle asja pärast, mis mull täna juhtus mina ei kannata seda välja et minust rahvas halba räägib minu elu on siia maani vilets old võib olla et ta oleks ka peaavia minu elu võtja on K. (konduktor kes protokoll teki) kontroll ei ole aega rong juba tuleb siis jumalaga kõik minu sõbrad ja sõbraanaad ka jumalaga minu kallid Olga. surka."
- I4. Karolus S., 17a., vallaline, eestlane, kodukoht: Tartus. 2 mail võttis kodust 20 n. pommi kaasa ja sõitis jõeale, kus end uputas, jättes paati kirja järgmise sisuga: "Kirjutan oma käega need read, vabatahtlikult. Palun mitte kedagi minu surmas süüdistada. Lahkun vabatahtlikult siit ilmast. P.S. Palun minust mitte palju ajalehes kirjutada. Vaid järgmiselt:
- Enesetapmine.
- 2 mail 1924a. uputas ennast emajõeale Tartu linna kodanik K. S. ära. Uputamise põhjus elutüdimus." Tartus, 2 mail 1924a. Karolus S."
- I5. Aksel P., 22a., vallaline, eestlane, T. maak. IV-da ringkonna asjaajaja, kodukoht: Tartu maak. K. mõisas, keskkooliharidusega. 30 mail lasi end "L" võõras-temajas revolvrüst maha, raisates 58,977 mk. riigiraha, juues seda koos endiste koolivendade, korporatsioon "E" liikmetega maha. Maha jäetud kiri:
- Palun minu surmas kedagi mitte süüdistada ega kahtlustada. Pean lahkuma isiklistel põhjustel. Ametliku raha kadumises palun mitte kedagi peale minu süüdistada. Aksel P.
- P.S. Paar pakikest on U. tänaval S. kaupluses mida nende omanikudele kätte toimetada palun. Kodust saadetud voodi ja üks tool on A/S. "K" aidas, laeva sadama juures. A.P."
- I6. Vidrik Z., 73a., lesk, eestlane, kodukoht: Tartus. 1 juunil poos end present rihmaga kapi külge, omas toas, Elas tütre ja väimehe juures. Põdes kopsutuberkuloosi.
- I7. Gotfried U., 21a., vallaline, eestlane, pagar, VI kl. keskkooli haridusega, kodukoht: Tartus. Töötas oma õemehe pagariäris, varemalt mereväes teeninud. 17 juunil kell 3 hommikul lasi omale kuuli pähe, tulles koju joomingult. Kiri kirjutud purjus olekus, milles ühestki sõnast aru ei saa.

18. Rihard K., 40a., vallaline, eestlane, põllutööline, kodukoht: Tartu maak. H. vald 17 juunil poos ennast puuksa külge. Poja sõjasolekul saanud ema K. mõisast asunikukoha, mida poeg oma nimele kreposteerida tahtnud, kuid ema tõrkus seda tegemast. Viimase sõnavahetuse puhul öelnud emale: "Siis näed mind veel viimast korda."
19. Emilie V., 53a., abielus (2 last), eestlane, kodukoht Tartus. 27 juunil poos end teadmata põhjusel. Oli haiglane, viimasel ajal närvihaige. Tegi kord varemalt enesetapmise katset, mida aga poeg takistas.
20. Julius K., 25a., vallaline, eestlane, kodukoht Tartus. 30 juunil kell 23 lasi end kellegi naise korteris teadmata põhjusel maha.
21. Aleksander K., 43a., abielus, eestlane, Oöl 5/6 juulil lasi end võõra kaja pargis revolvrast maha, jättes kirja: "Palun kedagi mitte süüdistada minu surmas! sest surma põhjus on täielikult ühe naiste rahva süü, keda armastasi aga ta pööras oma armastuse teisele!
Jumalaga kõik sind mu kallis ei unusta ma! Tulin mõni nädal hiljem Venemaalt. Aleksander K.
Olen eestlane ning eesti kodanik viimane soov matke maha."
Naise seletuse järele selgus, et A.K. ei ole mitte hiljuti Venemaalt tulnud, vaid elasid naisega juba pikemat aega V-s.
22. Lovisa O., 78a., lesk, eestlane, kodukoht Tartu. 17 juulil uputas end Emajõe. Surmapäeval oli koos teistega surnuaial, kus kõiki jumalaga jätnud ja öelnud et koju ei lähe. Oli tütre surma puhul väga kurb.
23. Aleksander R., 23a., vallaline, eestlane, kodukoht Tallinn. Sõitis Tartu tuttavate poole, kus temal "T" võõrastemajas rahakott ühes isikutunnistusega ära varastatud. 19 juulil oli teadmata põhjusel väga halvas meeleolus, tuttavate poolt lahkudes hüppas inimeste nähes Emajõe ja uputas end.
24. Paul K., 48a., abielus, eestlane, kodukoht Tartus. Oli suur joomar. Purjusolekus tegi mitu enesetapmise katset, mis otstarbel ka alati nõõri taskus kannud. 26 juulil peale nädalist joomist poos end hommikul kell 3 põõningul.
25. Juhan T., 28a., vallaline, eestlane, kodukoht Tartu maak. L. vald. 26 juulil kell 7 hommikul läks Emajõele palgiparvi lõhkuma. Enne kui palgivaht kohale jõudis, hüppas vette

III. S t a t i s t i l i s e d a n d m e d.

Nii kui juba nimetud oli koosneb materjal II5 enesetapjast, neist mehi 82 ja naisi 33, s.o. 71,3% mehi ja 28,7% naisi. - Kratter'i I) järele on Viinis meesenasetapjaid 70-80%. Mees-ja naisenesetapjate arv suhteliselt on Tartus 2,6 : 1, s.o. iga ühe naisenesetapja kohta tuleb 2,6 meesenasetapjat.

Subov'il 2) on see suhe Liivimaa kohta 3,8 : 1. Huvitav on, et Münchenis Rost'i 3) andmeil oli 1903-1909a. 763 enesetapmist, neist 549 meest ja 214-naist, s.o. iga ühe naisenesetapja kohta 2,6 meesenasetapjat, täpselt sama vahetult kui Tartus 1920-1924a. Baieris on see suhe 3,9 : 1, Prantsusmaal - 2,9 : 1, Viinis Kratter'i järele 5,4 : 1.

Käesolevast II5 enesetapmisest on toimunud:

	Tartu linnas.	Tartu maak.	Kokku.
Aastal 1920 / I aug.-31 dets/ -	8	1	- 9
" 1921 / I jaan.-31 dets/ -	10	/ I aug. 7/ 6	- 16
" 1922 " " -	14	/ " 13/ 12	- 26
" 1923 " " -	25	/ " 19/ 14	- 39
" 1924 " <i>1 august</i> -	16	<i>/ 1 aug 25/</i> 9	- 25
	73	42	115.

Meie näeme, et enesetapmiste arv suureneb iga aastaga 7 : 13 : 19 : 25 - 1 : 1, 8 : 2, 7 : 3,6, 1924 aastal on võrreldes 1921 aastaga enesetapmiste arv 3,6 korda suurem.

Enesetapmisi Tartus suhteliselt rahva arvuga.

Iga 10,000 elaniku kohta enesetapmisi:

Aastal 1921 - 3,0 / I aug. 2,1/	Aastal 1923 - 6,9
" 1922 - 4,7	" 1924 - 5,0 / I augustini/

Mees- ja naisenesetapjate arv suhteliselt rahvaarvule Tartus.

Iga 10,000 meeselaniku kohta meesenasetapjaid:

Aastal 1921 - 5,2	Aastal 1923 - 8,6
" 1922 - 7,0	" 1924 - 7,9 / I augustini/.

Iga 10,000 naiselaniku kohta naisenesetapjaid:

Aastal 1921 - 1,3	Aastal 1923 - 3,1
" 1922 - 2,9	" 1924 - 2,0 / I augustini/.

Kui võrrelda 3 tervet aastat 1921 - 1923, näeme, et meesenasetapjate arv on suurem 1923a. 1,7 korda kui 1921a., kuna naisenesetapjate arv 2,4 korda

1) Kratter - Lehrbuch der gerichtl. Med. lhk. 357.

3) Rost - Der Selbstmord in den deutschen Stäten.

suurem on kui 1921a. Sellega suureneb naisenesetapjate arv, suhteliselt naisenesetapjate üldarvuga peaaegu 2 $\frac{1}{2}$ korda rohkemini kui meesenesetapjate arv.

Liigitus vanuse järele.

<u>A. 1920.</u>	Mehed.	Naised	Kokku.
Alla 15 a.	-	-	-
15 - 20a.	-	-	-
20 - 30"	-	2	2
30 - 40"	1	1	2
40 - 50"	3	-	3
50 - 60"	-	-	-
60 - 70"	-	-	-
70 - 80"	-	-	-
80 - 90"	1 /90 aastane/	-	1
Ule 90	-	-	-

/Uhe naise vanus teadmata/.

Aastal 1920	Mehed.	Naised.	Kokku.
Alla 15 a.	-	-	-
15 - 20 "	1	-	1
20 - 30 "	3	4	7
30 - 40 "	1	-	1
40 - 50 "	3	-	3
50 - 60 "	2	-	2
60 - 70 "	-	-	-
70 - 80 "	-	-	-
80 - 90 "	-	-	-
Ule 90 "	-	-	-

/Uhe mehe ja uhe naise vanus teadmata/.

<u>Aastal 1922.</u>	Mehed.	Naised.	Kokku.
Alla 15 a.	-	-	-
15 - 20 "	-	3	3
20 - 30 "	4	3	7
30 - 40 "	1	2	3
40 - 50"	3	1	4
50 - 60 "	4	-	4
60 - 70 "	2	-	2

Aastal 1922 /järg/	Mehed.	Naised.	Kokku.
70 - 80 a.	2	-	-
80 - 90 "	-	-	-
Ule 90 "	-	-	-
/ Uhe mehe vanus teadmata/-			

Aastal 1923	Mehed.	Naised.	Kokku.
Alla 15 a.	I / 14 aastane/	-	I
15 - 20 "	4	4	8
20 - 30 "	5	1	6
30 - 40 "	9	2	11
40 - 50 "	4	2	6
50 - 60 "	3	-	3
60 - 70 "	3	-	3
70 - 80 "	-	-	-
80 - 90 "	-	I (88 aastane)	I
Ule 90 "	-	-	-

Aastal 1924 / I aug.	Mehed.	Naised.	Kokku.
Alla 15 a.	-	-	-
15 - 20 "	2	I	3
20 - 30 "	5	-	5
30 - 40 "	4	-	4
40 - 50 "	4	-	4
50 - 60 "	-	2	2
60 - 70 "	2	I	3
70 - 80 "	2	2	4
80 - 90 "	-	-	-
Ule 90 "	-	-	-

I augustist 1920 kuni I augustini 1924 a.

	Mehed.	Naised.	Kokku.
Alla 15 a.	I	-	I
15 - 20 "	7	8	15
20 - 30 "	17 / 21,1%	10 / 30%	27 / 25%
30 - 40 "	16	5	21
40 - 50 "	17	3	20
50 - 60 "	9	2	11

Iaug. 1920- Iaug. 1924a. / järg/.

	Mehed.	Naised.	Kokku.
60 - 70 a.	7	I	8
70 - 80 "	4	-	4
80 - 90 "	I	I	2
Ule 90 "	-	-	-

Suurim meesenesetapjate arv on 20 - 30 ja 40 - 50 eluaastal, naisenesetapjate suurim arv on 20 - 30 ja järgmisel kohal on eluaastad alla 20.-

Uldiselt on suurim enesetapjate arv 20 - 30 eluaastal, järgmised on 30-50 eluaastani. Mehe juures on 40 - 50 a. need aastad kus perekonnamured oma haripunktil, sellepärast ka suur enesetapjate arv neis aastais, kuna naise suur enesetapmiste arv alla 20 aasta /Tartus I7-20/, on ühendusnende psühoosidega, mis käivad sugulise küpsemisega koos. Hofmann'i ja Kolisko I) järele on Viinis samuti suurim % enesetapmisi 20 - 30 eluaastal, nimelt II,7% ja järgmisel kohal on 15 - 20 eluaastad.

Liigitus perekonnaseisu järele.

Aastal 1920.	Mehed.	Naised.	Kokku.
Abielus	-	-	-
Leskesid	I	I / 25% /	I / II% /
Lahutatuid	-	-	-
Vallalisi	2 / 40% /	3 / 75% /	5 / 55,5% /
Teadmata perek.seis.	3	-	3 / 33,5% /
Aastal 1921.	Mehed.	Naised.	Kokku
Abielus	3 / 25% /	-	3 / 18,7% /
Leskesid	-	-	-
Lahutatuid	-	-	-
Vallalisi	4 / 33,3% /	4 / 100% /	8 / 50% /
Teadmata perek.seis.	5 / 41,7% /	-	5 / 31,3% /
Aastal 1922.	Mehed.	Naised.	Kokku.
Abielus	3 / 17,6% /	3 / 33,3% / (2 vabaabielus)	6 / 23 % /
Leskesid	3 / 17,6% /	-	3 / 10,5% /
Lahutatuid	-	-	-
Vallalisi	8 / 47,2% /	4 / 44,5% /	12 / 46,2% /
Teadmata perek.seis	3 / 17,6% /	2 / 22,2% /	5 / 15,3% /

<u>Aastal 1923.</u>	Mehed	Naised.	Kokku.
Abielus	9 (31,9%)	1 (10%)	10 (25,6%)
Leskesid	4 (13,7%)	1 (10%)	5 (12,8%)
Lahutatuid	1 (3,0%)	-	1 (2,6%)
Vallalisi	14 (48,4%)	8 (80%)	22 (56,4%)
Teadmata perek.seis.	1 (3,0%)	-	1 (2,6%)

<u>Aastal 1924 (Iaug.)</u>	Mehed	Naised.	Kokku.
Abielus	6 (31,6%)	1 (16,7%)	7 (28 %)
Leskesid	1 (5,2%)	1 (16,7%)	2 (8 %/
Lahutatuid	-	-	-
Vallalisi	12 (63,2%)	2 (33,3%)	14 (56 %)
Teadmata perek seis.	-	2 (33,3%)	2 (8 %)

Kõigi 4 aasta kohta saame keskmised arvud:

(115 enesetapmist,neist 82 meest ja 33 naist).

	Mehed.	Naised.	Kokku.
Abielus	21 (25,6%)	5 (15,1%)	26 (22,6%)
Leskesid	8 (9,7%)	3 (9,0%)	11 (9,5%)
Lahutatuid	1 (1,2%)	-	1 (0,9%)
Vallalisi	40 (48,5%)	21 (63,9%)	61 (53,1%)
Teadmata perek.seis.	12 (15,0%)	4 (12,0%)	16 (13,9%)

Sellega annavad suurima enesetapjate protsendi vallalised(53,1%) s.o. üle poole enesetapjate üldarvust.Leskesid ja lahutatuid on absoluutselt küll vähem,kuid kui arvesse võtta leskede ja lahutatute võrdlemisi väikest arvu, siis saame palju suurema protsendi.

Liigitus rahvuse järele.

<u>Aastal 1920.</u>	Mehed.	Naised.	Kokku.
Eestlasi	5	2	7
Venelasi	-	1	1
Sakslasi	-	-	-
Teisest rahv.	1 (poola)	-	1
Rahvus teadmata	-	-	-

Aastal 1921.	Mehi..	Naisi.	Kokku.
Eestlasi	9	4	13
Venelasi	1	-	1
Sakslasi	-	-	-
Teisest rahvusest	-	-	-
Rahvus teadmata	2	-	2

Aastal 1922.	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Eestlasi	16	8	24
Venelasi	-	-	-
Sakslasi	2	-	2
Teisest rahvusest	-	-	-
Rahvus teadmata	-	-	-

Aastal 1923.	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Eestlasi	23	10	33
Venelasi	3	-	3
Sakslasi	2	-	2
Teisest rahvusest	1 (Norralane)	-	1
Rahvus teadmata	-	-	-

Aastal 1924. (1 augustini)	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Eestlasi	17.	5.	22
Venelasi	2	-	2
Sakslasi	-	1	1
Teisest rahvusest	-	-	-
Rahvus teadmata	-	-	-

Üldse käesoleva II5 enesetapja kohta.

Eestlasi	-	-	99, s.o. 86% enesetapjate üldarvust.
Venelasi	-	-	7 " 6 " " "
Sakslasi	-	-	5 " 4 " " "
Teisest rahvusest	-	-	2 " " " "
Rahvus teadmata	-	-	2 " " " "

Kui aga võrrelda rahvuse järele enesetapjate hulka suhteliselt rahvaarvule, saame:

Eestlasi	10,000 elaniku kohta	- 22 enesetapmist.
Venelasi	" " "	- 28 "
Sakslasi	" " "	- 12,5 "
Teisest rahv.	" " "	- 20,0 "

Sellega annavad suurima enesetapjate protsendi venelased, järgmised on eestlased, kolmandal kohal on sakslased.

Subov'i poolt esitatud andmatel alid Liivimaal aastal 1875 - 1900 esimesel kohal sakslased, teisel venelased, kolmandal lätlased ja alles viien- dal kohal eestlased. Käesoleval juhtumisel on suur enesetapjate protsent venelaste seas seletatav praeguse isamaata venelase meeleoluga ja hinge- lise tasakaalutusega.

Raske on iga enesetapja elukutset, ametit ja haridust kindlaks teha, sellepärast ei saa ka tapset vastavat liigitust ette võtta.

Käesolevate enesetapjate hulgas leidub kõrgema eriharidusega isikuid (1 usuteadlane, 3 arstiteadlast, ametnikke, põllu- ja lihttöölisi).

Naisenesetapjad on peaaesjalikult kindla elukutseta, maha arvatud kaks eriharidusega (halastaja õde ja ämmaemand) ja üks prostitueeriv naine.

Liigitus enesetapmisviiside järele.

	Mehed.	Naised.	Kokku.
Enesepoomisi - - -	35	6	41
Enesemürgitusi - - -	7	13	20
Enesetap.laskeriista abil-	20	3	23
Eneseuputamisi - - -	7	6	13
Rongi alla heitmisi -	4	2	6
Kaela läbilõikamisi -	3	1	4
Käe verisoonte läbilõik. -	2	-	2
Enesekägistusi - - -	1	1	2
Kõrguselt alla kukutam. -	1	1	2
Noapisteid - - -	2	-	2

Võrreldes saadud arve mees- ja naisenesetapjate üldarvuga, saame:

	Mehed	Naised.	Kokku.
Enesepoomisi - - - - -	42,6%	18,2%	36,5%
Enesemürgitusi - - - - -	7,3%	42,4%	17,3%
Enesetap.laskeriista abil-	24,4%	8,9%	20,0%
Eneseuputamisi - - - - -	9,7%	18,2%	12,1%
Rongi alla heitm. - - - - -	4,9%	6,0%	5,2%
Kaela läbilõikamisi - - - -	3,6%	1,7%	3,5%
Käe verisoonte läbilõik. -	2,4%	-	1,8%
Enesekägistusi - - - - -	1,7%	1,7%	1,8%
Kõrguselt alla kukutam. -	1,7%	1,7%	1,8%
Noapisteid - - - - -	1,7%	-	0,9%

Sellega eelistab meesenesetapja poomist, teisel kohal on enesetapmine laskeriista abil, kolmandal - eneseuputamine, neljandal enesemürgitus; naisenesetapja aga eelistab enesemürgitust, teisel kohal on eneseuputamine ja enesepoomine (mõlemad 18,2%) naisenesetapjate üldarvust, kolmandal kohal on enesetapmised laskeriista abil, neljandal, - rongi alla heitmine.

Kui lähemalt vaadelda naisenesetapja juures enesetapmisabinõuna laske- riista, näeme, et ta seisab neljandal kohal (8,9%), s.o. samal kohal, kus mees- enesetapjal enesemürgitus (7,3%), mis juures silmatorkav, et laskeriista tarvitavad ainult noored naisenesetapjad 20 - 25 aastani. See on seleta- tav muudaja naise hingelaadiga. Ei ole mitte uudisena, kus noored naised uhkusajaks peavad laskeriista omada. Loomulikult hakkab ka ^knaine siis laske- riista sagedamini enesetapmisabinõuna tarvitama.

Varemalt oli mees- ja naisenesetapja juures laskeriista enesetapmis- vahendina tarvitamine suhes, 5,6 : 1, Kratter'i I) järele, nüüd 2,7 : 1.

Ka Tartus kordub sama nähtus, mis üldiselt olemas, et üksikuid enese- tapmisviise pea ainult mehed tarvitavad, nii kui kaela läbilõikamist, pis- teid terariistaga j.n.e. Kratter 2) toob mõned arvud Viini kohta, vare- mate aastate (1897 - 1899) kohta, kus enesepoomine 29% teisel kohal on, kuna esimesel on 31% enesetapmine laskeriista abil, kuna Hofmann'i ja Kolisko järele Saksamaal enesepoomine esimesel kohal seisab, samuti ka Prantsusmaal.

Tartus enesetapmiseks tarvitatavad mürgid:

Morfium - - - - -	5 - 25%
Strichnin - - - - -	4 - 20%
KCN - - - - -	3 - 15%
Sublimaat - - - - -	I
Lüsol - - - - -	I
Väävlihape - - - - -	I
Kokaiin - - - - -	I
Ving - - - - -	I
Klooraal-hüdraat - - -	I
Arseen - vask - - -	I
Teadmata - - - - -	I

Sellega kõige rohkem tarvitatav mürk morfium, teine strichnin ja kolmas "sinihape" - (KCN).

1) Kratter - Lehrbuch d. gerichtl. Med. lhk. 359

2) " " " " " 358

Liigitus kuude viisi.

<u>Aastal 1920.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
August	-	I	I
September	4	I	5
Oktoober	-	I	I
November	I	-	I
Detsember	-	I	I

<u>Aastal 1921.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku
Jaanuar	-	-	-
Veebruar	I	I	2
Märts	I	I	2
Aprill	I	-	I
Mai	I	-	I
Juuni	-	-	-
Juuli	I	-	I
August	2	-	2
September	-	-	-
Oktoober	2	-	2
November	-	I	I
Detsember	3	I	4

<u>Aastal 1922</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Jaanuar	I	I	2
Veebruar	3	2	5
Märts	I	-	I
Aprill	I	-	I
Mai	I	2	3
Juuni	-	I	I
Juuli	I	-	I
August	4	3	7
September	-	-	-
Oktoober	-	-	-
November	4	-	4
Detsember	I	-	I

Aastal 1923. Mehi. Naisi. Kokku.

Jaanuar.	5	I	6
Veebruar	I	2	3
Märts	-	-	-
Aprill	-	-	-
Mai	2	2	4
Juuni	I	I	2
Juuli	3	I	4
August	4	-	4
September	3	-	3
Oktoober	7	2	9
November	I	-	I
Detsember	2	I	3

Aastal 1924. Mehi. Naisi. Kokku.

Jaanuar	3	I	4
Veebruar	2	I	3
Märts	2	-	2
Aprill	I	2	3
Mai	3	-	3
Juuni	4	I	5
Juuli	4	I	5

Keskmiised arvud iga kuu kohta.

Jaanuar	-	-	3,0	-	2,6%
Veebruar	-	-	3,2	-	2,8%
Märts	-	-	I,2	-	I,0%
Aprill	-	-	I,2	-	--
Mai	-	-	2,7	-	2,3%
Juuni	-	-	2,0	-	I,7%
Juuli	-	-	2,7	-	2,3%
August	-	-	3,6	-	3,1%
September	-	-	2,0	-	--
Oktoober	-	-	3,0	-	2,6%
November	-	-	I,7	-	--
Detsember	-	-	2,2	-	---

E n e s e t a p m i s p õ h j u s e d.

<u>Aastal 1920.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Vaimuhaigused ..	I	-	I
Teised haigused	-	-	-
Majandusline kitsikus	-	-	-
Elutüdimus	-	-	-
Alkoholism	I	-	I
Perekondlised tülid	-	-	-
Õnnetu armastus	-	-	-
Raskejalgsus väljasp.abielu-	-	-	-
Hirm	-	-	-
Haiglane häbi	-	-	-
Omaste surm	-	-	-
Muud põhjused(võõra raha raisk.)	-	-	-
Teadmata põhjused	3	4	-

<u>Aastal 1921.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Vaimuhaigeid	2	-	2
Teised haigused	I	-	I
Majandusline kitsikus	-	-	-
Elutüdimus	-	I	I
Alkoholism	I	-	I
Perekondlised tülid	-	-	-
Õnnetu armastus	-	-	-
Raskejalgsus väljaspool abielu-	-	-	-
Hirm	-	-	-
Haiglane häbi	-	-	-
Omaste surm	-	-	-
Muud põhjused	-	-	-
Teadmata põhjused	8	3	II

<u>Aastal 1922.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Vaimuhaigused	.5	-	5
Teised haigused	I	-	I
Majandusline kitsikus	-	-	-
Elutüdimus	I	-	I
Alkoholism	-	-	-

	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Perekondlised tülid...	-	2	2
Õnnetu armastus...	I	I	2
Raskejalgsus väljaspool abielu		2	2
Hirm.....	I	-	I
Haiglane häbi.....	-	-	-
Omaste surm.....	-	-	-
Muud põhjused.....	-	-	-
Teadmata põhjused.....	8	4	12

<u>Aastal 1923.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Vaimuhaigeid.....	5	I	6
Teised haigused.....	I	-	I
Majandusline kitsikus.....	2	2	4
Elutüdimus.....	3	-	3
Alkoholism.....	-	-	-
Perekondlised tülid.....	I	-	I
Õnnetu armastus.....	3	I	4
Raskejalgsus.....	-	I	I
Hirm.....	-	2	2
Haiglane häbi.....	-	-	-
Omaste surm.....	I	-	I
Muud põhjused.....	I	-	I
Teadmata põhjused.....	I2	3	I5

<u>A a s t a l 1924.</u>	Mehi.	Naisi.	Kokku.
Vaimuhaigeid.....	2	I	3
Teised haigused.....	I	-	I
Majandusline kitsikus.....		2	2
Elutüdimus.....	4	-	4
Alkoholism.....	2	-	2
Perekondlised tülid.....	I	-	I
Õnnetu armastus.....	3	-	3
Raskejalgsus-,,,,,,.....	-	-	-
Hirm.....	-	-	-
Haiglane häbi.....	I	-	I
Omaste surm.....	-	-	-
Muud põhjused.....	I	I	2
Teadmata põhjused.....	4	2	6

Suurima enesetapmispõhjuseks on nii kui juba varemalt tähendatud oli vaimuhaigused. Huritav on enesetapmispõhjuseks iga aastaga suurenev elutüdimus. Pea sama suure enesetapmispõhjuseks esineb mehe juures alkoholism, kui naisel raskejalgsus.

Ka siin kordub nähtus, kus suuremal hulgal naisenesetapjail status menstrualis on (19%).

Teisel kohal on peale vaimuhaigusi enesetapmispõhjuseks majandusline kitsikus ja õnnetu armastus (mõlemad esinevad ühtevõrd).

Kui aga mehi ja naisi eraldi võtta on naise juures õnnetu armastus peaaegu kaks korda suurem enesetapmispõhjuseks.

35.
Meeseusetapjaad.
A. 1920.

	Nimi. (Eneetapmin- vdi.)	Vanus (a.)	<u>Patoloogo-anatoom. leiolised.</u>	Eneetapm- põhjus.
1.	J. S. (Eneepooming)	90	<u>Peaaju</u>: põhiverisooned ja lülv- jako seinad lubjaneunud. Käärnuol lamedad. <u>Kopsuol</u>: pais (enryshysemia), liitunud rinnakastiga. <u>Jüda</u>: lihase ulivõrsumine, silekakealine kõõlunemine. Sisekestal ja klappidel lubjaneumispesad. <u>Juur keha tüvsoon (aorta)</u>: kotitaoline laienemine (aneurisma), sisekestas lubjaneumispesad. <u>Neeruol</u>: villiline kõõlu- nemine.	Teadmata.
2.	A. K. (Ene- laskmine)	32	<u>Peaaju</u>: — <u>Kopsuol</u>: pais, liitumine rinnakastiga, tipuras armilised sissetõmbed. <u>Jüda</u>: — <u>Mars</u>: suurenenud (31 x x 14,5 x 4,6 cm.), rasva- kõõlunemine. <u>Mao ja soolte</u> lima- haha põletik.	Krooniline alkoholism.

3.	M. K.
(kõnise-
poomine).	49	<p><u>Peaaju</u>: pehme ajurkest
tuhmine muut.   <u>Kopsuol</u>: tipuosas tih-
edad sõlmed, kopsu-
näärmed suurenenud.   <u>Jüda</u>: kahetivahise
klapi riga (rasuff. valv.
mitr.).   <u>Suur keha tuurkora</u>. Hise-
kestal lubjanemispesad.
Keelypära näärmes ja
kahespoolsed suurenenud.</p>	Teadmata.
4.	G. A.
(õnise-
uputamine).	43	<p><u>Peaaju</u>: —</p> <p><u>Kopsuol</u>: paksem kops
mahus vähenenud.   <u>Jüda</u>: —   <u>Maks</u>: suurenenud
(33 × 22 × 11,5 sm), rasva-
kõõlunemine.   <u>Põrn</u>: suurenenud
(16 × 12 × 3 sm), kapsel
paksem.</p> <p><u>Magn ja sooled</u>: —</p>	Ravitsenatu
haigus (lues).

5. A. P. 45. Peaaja: — Teadmata.
 (Euse-
 mügi tamm)

Ropsuol: liitunud rinna-
 kastiga.

Jüda: vaiksaaute size-
 kest lubjanevad.

Maxs: suurenenud,
 kasvavõõlunemine.

A. 1921.

6. E. V. (Kesk-
 calne) Peaaja: pehme ajuresta Vaimu-
 (Euseclastamine) vesipundumine, kääruel haigus
 lamedad. (Hystero-
 neurasthenia)

Kopsuol: liitunud
 rinnakastiga.

Jüda: lihtase üli-
 võõnnine (pikema
 kambri sein 2sm. paks).

Väliskesta all rohkesti
 rasva.

7. N. N. ? (Kesk-
 cal.) Peaaja: — Teadmata.

Suur keha tuksosa:
 kottitooline laienemine,
 suurestas lubjanemis-
 pesad.

Kilpnäär suurenenud.

Prakk keha - lühikesed
 jalad.

8.	J. S.
(õnese-
nputamine)	50	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud</u> mmarastiga
liitunud.
Mõelne lagunemine.	Teadmata.
9.	S. K.
(õnese-
laskmine)	35	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud</u> mmarastiga
liitunud, mõlemas
kopsus erne kuni
pätkli suurused jaustu-
nud ja mädaga täita-
nud pesad.
<u>Näärmed</u> suurenenud.	Kopsu tü-
berkuloos.
10.	N. N.
(õnese-
põrmine)	?	<u>Peaaj:</u> pehme ajikest
tuhminenud, vesipundu-
nud, kääruud lamedad,
kesta kesktuiksoone
(arteria meningea media)
kohal ajikestas 3 x 1 cm.
suurusne valkjas pesa.
Peaarap väga õhune (0,3 sm),
paiguti läbipaistev.	Teadmata.

11.	M. K.
(kõnese-
paarmine)	60	<p><u>Peaajin</u>: aiaa vesipundunud Teatmata.</p> <p><u>Kerisoota</u> lubjaneemine
(alohine).   <u>Kopsuud</u> riimastiga
liitunud.</p>	
12.	N. S.
(kõnese-
mürgitamine)	43	<p><u>Peaajin</u>: pehme ajikest
tuhminenud, otsakesel
pehme ja kõva ajikest
omavahel liitunud,
käärud lamedad.   <u>Kopsuud</u> riimastiga
liitunud.   <u>Juola</u>: väliskesta all
rohkesti rasva.   <u>Põrn</u> liitunud vahe-
lihaga.</p>	<p>Vaimu-
haigus.
(neurasthenia)</p>
13.	J. M.
(kaela
lähilõike-
mine)	25	<p><u>Peaajin</u>: —</p> <p><u>Põrn</u> liitunud mao +
siinaga.   <u>Mõlemad</u> <u>näärud</u>
hobuseraue kujulised
ja omavahel liitunud.   <u>Mars</u>: kude pruun-
kollane, ehitus eba-
selge.</p>	Teatmata.

14. f. O.
(õnne-
poimine)

50

Peaaj: —

Teadmata

Kõrsuud rõnnakastiga
liitunud. Rihaantide
krõmpsleud omavahel
liitunud.

Jüda: väliskest tuhmn.

Maxs: koos kollasad
pesad.

15. f. A.
(käärui-
soonte
lähilõike-
mine).

54

Peaaj: käärud kitsad
ja lamelejad, kõva
kest paiguti peanastiga
liitunud.

Kroomiline
alkoholism.

Jüda: sisekest tuhmnemine,
lihasi sidese liue
kõdu nemine.

Maxs: suurenenud
(29 x 16 x 7 mm), rasva-
kõdu nemine.

Põrn liitunud vahe-
lihaga.

Kõrõkrõmpso ~~liue~~ luustunud.

Neeruud: villi liue kõdu-
nemine.

Mao ja soolte lima-
naha põletik.

16.	O. M.
(õnne-
poemine)	19.	<u>Peaaj:</u> otsakäärude
pütkonnas (paremal
pool) 4 x 3 sm. suurusne
hall pesa, kääru-
lamelad
<u>Kopsud</u> rinnastiga
liitunud.
<u>Neerud</u> : karikas mää.	Teatmata.
17.	N. N.
(õnne-
laskmine)	?	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnastiga
liitunud.
<u>Maks</u> : rasvaste-
nemine.
<u>A. 1922.</u>	Teatmata.
18.	M. T.
(õnne-
laskmine)	29.	<u>Peaaj:</u> kääru-
lamelad.
<u>Siida</u> : siirast tuhminenud,
vanaks muutunud siirast
lühinenud.
<u>Maks</u> : suurenenud (32 x
x 16 x 7,5 sm.), rasvaste-
nemine.
<u>Põrn</u> vahelikuga liit-
unud.	Teatmata.

19. A. M.
(Euse-
uputamine)	57. <u>Peaajin</u> : siirupsirommas
pehme ajikest tuhmi-
nenud, veripundunud,
käärud lamelad.
<u>Jüola</u> : siirkestas kollased
pesad.
<u>Maxs</u> : kapsli all, koos
echinococcus.	Vaimu-
haigus.
20. L. V.
(Euse-
uputamine)	25. <u>Peaajin</u> : pehme ajikest
veripundunud.
<u>Jüola</u> : siirkestas kollased
pesad.
<u>Neerud</u> : kapsel tuhmi,
koe ehitas kasele,
ümbristatud rohke
kaskoega.	Vaimuhaigus
(Maniaaal-
depressiiv.
psühoos).
21. S. M.
(Euse-
lastamine)	30. <u>Peaajin</u> : —
<u>Kopsud</u> rinnakastiga
liitunud.
<u>Näärmed</u> suurenenud.
<u>Põrn</u> liitunud vahelkaga.	Teadmata.

22. A. P. 35. Peaxarbis (otsaces) lohke, Kehaline
 (kaela lähilõika- punne.
 mine).
 milled aseneb peaaju
 otsasagara osa, süin
 pehme ajakest tihksoone
 kolitaoline laienemine,
 tumistunud.
Kopsud vinnakastiga
 liitunud, tipus kõvad
 pesad.
Jüda: tise- ja väliskest
 tahm, vaniksoonte tise-
 kest lubjanunud.
Juure keha tihksoone
 tihksootas hulgalised
 lubjanemispesad.
Parema jala puusa-
liigendi kongestus
 (tse), lihased ala-
 võrtnud.
23. M. P. 76. Peaaju: pehme ajakest Vanatse-
 (õnise- nõtus.
 paomine).
 otsasagara pütkonud
 luustunud, käämus
 lameolad, ajn rasvus
 1104 gr. Läätsataolises
 tuumas (nucleus lenti-
 formis) kollasest
 pesad.

(23.)

Jüda: tihkest tuhmu,
klappides kollanead pesad.
Juure neha tuisuuse
tihkestas lubjanemis-
pesad.

24. A. J.
(õnese-
kärsta-
mine).

?
(keer-
ealru)

Peaaj: —

Jüda: tihkestas n'ksitud
kollanead pesad.

Maks: sarikarva, chitus
ehaselgi.

Primesolejäte 19 sm. p'ok,
tunas 4 r'aksut t'na-
t'ksitud.

Vaimu-
haigus.

25. S. L.
(õnese-
kärsta-
mine).

42

Ultrac lagunenud.

Teadmata.

26. L. B.
(Aknast
alla kuuta-
mine).

60

Peaaj: pehme ja nõva
ajkest omavahel liitu-
nud, pehme keest tuhmu,
kõrva mud kiitad, aja raskus
1245 gr.

Jüda: tise- ja väli-
kest tuhmuol,

Vaimu-
haigus.

(26)

Klappides lubjanemispesad,
lihasse sidetseoline rõdu-
nemine. Vanusest
sõrkest lubjanenud.
Suure keha tursoone
sõrkestas hulgalised
lubjanemispesad.

Mars: sidetseoline
rõdunemine (cirrhosis).

Sapipõies kanamuna
suurune sapikivi.

Neerud: villiline rõdu-
nemine.

Mars kasvaja (carcinoma).

27. J. R. 65
(kneet-
põrmine)

Peaajin: —

Mars: suurenenud (32 +
+ 19 + 4 cm.), kasvavõtu-
nemine.

Neerud: kassil keega
liitunud.

Vaimu-
haigus-

28.	H. F.
(Enese-
paamine)	48	<u>Peaapi:</u> —
<u>Süda:</u> suure keha tiheduse
poolkuu taolised klapsid
lubjanenud.
<u>Mars:</u> rasvanehtumise,
Lubjanemispesad nne-
tiheduse ja suure
keha tiheduse. Art.
iliaca ja femoralis umiste-
nud.
<u>Soolte</u> umarahelised
liitunud.	Hinn loikase
pühul.
29.	A. R.
(Enese-
mürgita-
mine)	25	—————	Teadmata.
30.	J. K.
(Enese-
paamine)	60	<u>Peaapi:</u> kääruv riitad,
pehme aegest tuhmn.
<u>Kopsud</u> umarahastiga
liitunud.
<u>Süda:</u> tihedest tuhmn.
<u>Mars:</u> suurenenud
[30 x 19 x 7,5 cm], liitu-
nud vahelihaga.
<u>Neerud:</u> villiline rõh-
kumine.
Suure keha tiheduse
tihedest hulgaltised
lubjanemispesad.	

31. H. K. 60 Peajä: — Teadmata.
 (õnne-
 pöömine)

Süda: tihkest tuhnu.
Kopsud: pähemas kopsu
 tipus üksteisest kõvad
 pesad.

Pähema jala säärel
 mäda haav.

32. J. P. 30 Peajä: — Onneta
 (õnne-
 pöömine)

Süda: tihkestas kollased armastus.
 pesad, suure keha tih-
 stane ~~õnne~~ klappidel
 lubjanenispesad.

Maag: liimanaha püü
 (ulcus) 12 x 0,5 cm. suur.

Parempoolne kubeme-
 vaevaja.

Kahvlinaare (Hymen)

suureneund (12 x 8 x 5 cm)

Suulae küljes laktine

2,5 x 2 cm. suurene
 konti kilol (lues).

33. A. J.
Kunese-
poomine)

Kun.
cal.

Peaaji: kõva ajakest paigutatud. Teadmata.
peakarbiga liitunud, pehme
kest tuhmn
Juola: lihasest sisekeelise
kõõlunemine, vanu-
soonte sisekest lubja-
nenud.
Maks suurenenud, keel
kollane pesad.

34. H. P.

75

Peaaji: pehme kest lagi- Teadmata.
pea osas tuhmn.
Kopsud: rinnakastiga
liitunud, pais.
Juola: sise- ja väliskest
tuhmnid, klappide vead,
lihasest sisekeelise, sisekeelise
kõõlunemine.
Maks: keel ehitis eha-
selge.
Kiud: kortsumud
Maks liimanaha pime,
1 x 1, 25 cm. suur.
Juure keha tugev
sisekestas lubjanemis-
pesad.

35.	D. S.
(Euse-
laskmine)	33	<u>A. 1923.</u>
<u>Peaaj:</u> kõvas ajakestas
valkjad pesad.
<u>Mars:</u> suurenenud
(31 x 17 x 4,5 sm.), rasva-
koolumine.
<u>Keelpära näärmed</u>
suurenenud.	Ennetu
armastus.
36.	A. S.
(Euse-
laskmine)	41.	<u>Peaaj:</u> kasvaja (glio-
sarcoma).	Vaimu-
haigus.
37.	K. R.
(Käo veri-
soanti
tähtsuse-
mine)	65.	<u>Peaaj:</u> —
<u>Siola:</u> välikest tükim,
lihase niivõrramine,
steraalne kätune-
mine.
Võlne verisootu lüh-
nemine.
Kopsu <u>näärmed</u> suure-
nenud; <u>kopsud</u> rinna-
kastiga liitunud.	Tahtmata.

38.	K. S.
(Euse-
paamine)	36.	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsuol</u> munakestiga
liitunud.
<u>Süda:</u> tise- ja väliskest
tühimol, pakema kambis
lihase a liivisumise.
<u>Mao</u> ja <u>soola</u> liima-
naha põletik.	Ärnu
armastus.
39.	J. K.
(Euse-
mürgi-
tamine)	39	<u>Peaaj:</u> pehme keest tühim.
<u>Süda:</u> väliskest tühim.
<u>Maks:</u> rasvane-
mine.
Algas verisoojate lahja-
mine.	Teadmata.
40.	J. K.
(Euse-
paamine)	19	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsuol</u> munakestiga
liitunud.
<u>Neerud:</u> kapsel keega
liitunud.	Teadmata.
41.	J. E.
(Euse-
paamine)	66	<u>Peaaj:</u> pehme keest
paksenenud ja tühim,
kõõrud riisad ja
lameolad.	Teadmata.

(41)

Siola: sise- ja välivest pare-
nenud ja tuhmi, klappitel
lubjanenipesad, lihase
sistekoeleku kätunemine.

Mao ja soolte liima-
naha põletik.

Kahvlinäär suurenenud.

(Par. lapp $9 \times 2 \text{ cm}$.
pah. " $9 \times 1,5 \text{ cm}$)

keerud: villiline kätu-
nemine.

42. V. L. 33.
(buse-
mürgita-
mine)

Peaajin: põhja verisooate Teadmata.
sintel tuhmi pesad.

Kopsud rinnakastiga
liitunud.

Siola: lihase sistekoeleku
kätunemine.

43. J. A. 46.
(buse-
poosmine)

Peaajin: —

Siola: suure keha tuha-
sane klapi riga, sise-
kestas sistekoeleku tuhmi pesad.
(kurva-
meelsus).

Maks: suurenenud.

Kopsud rinnakastiga
liitunud.

44.	A. B.	40	Ultrac lagunemine.	Võõra raku
kaitsmine.
	(Euse-
poosmine)			
45.	J. B.	19	(Lahastust ei olnud).	Teadmata
	(Euse-
poosmine)			
46.	J. P.	27	<u>Piaaj:</u> —
<u>Koosseis:</u> tipas kõvad
pesad (töö).
Vana prussisõjajätku
lõikusarm.	Teadmata.
	(Euse-
laskmine)			
47.	S. P.	14	————	Glutidimms.
	(Euse-
poosmine)			
48.	J. P.	36	<u>Piaaj:</u> pehme keet tükid. Kõrge tase
<u>Koosseis</u> rünnakastiga alkoholism.
liitunud.
<u>Liida:</u> tihedest ja
klappide ümber lubja-
nemispesad.
<u>Max:</u> kasvavõime.
<u>Mao ja soolte</u> liima-
naha põletik.	
	(Euse-
poosmine)			

49.	D. R.
(Euse-
poamine)	20	<u>Peaaju</u> : —
<u>Kopsud</u> munnakastiga
liitunud.
Käin <u>näärmed</u> suure-
nenud.	Ennetu
armastus.
50.	G. L.
(Rangi
alla
heitmine)	40	—	Hüüatus.
51.	S. P.
(Euse-
poamine)	53	<u>Peaaju</u> : pehme kest para-
nenud.
<u>Kopsud</u> munnakastiga
liitunud.
<u>Juola</u> : sisekest tuhmu,
klappide read, ühtine
verisavute kuhjanevitus.
<u>Mao</u> ja <u>soolte</u> lüme-
naha põletik.	Krooniline
alkoholism.
52.	A. H.
(Euse-
laxamine)	19	<u>Peaaju</u> : —
<u>Neerud</u> : karmas laienenud.
<u>Kopsupõletik</u> (bronchito
acuta).	Täli vane-
matiga.

53.	P. U.
(õnese-
paamine)	67	<p>Peaaju: kõva kest pea-
karkiga liitunud.   Kopsud: rinnakaastiga
liitunud.   Süda: lihase siitexoeelise
kõtkumise.   Altrise verisoonide lühia-
nemine.   Neerud: kapsel kaega
liitunud, kee elitus
ebaselge. Parema jalg
ära lõigatud, ule põlve.</p>	Kehalise
paine.
54.	O. S.
(õnese-
laskmine)	24	—	Elutõrjumus.
55.	P. T.
(õnese-
laskmine)	39	—	Ennetu
armastus.
56.	K. I.
(õnese-
paamine)	60	<p>Peaaju: kõva kest pea-
karkiga liitunud.   Süda: väliskesta all
rohkesti rasva, lihase
rasvakõtkumine.   Mao: siitexoeelise
kõtkumise (cirrhosis?).   Mao ja soolte lim-
naha põletik.</p>	Valus.

57.	E. A. (Euse- poosmine)	30	<u>Peaajin</u> : kääruud riitad ja lamedad. <u>Suola</u> : väliskest tuhkm.	Vaimuhaigus /Neurasthenia/.
58.	A. J. (Euse- mürgita- mine)	25	—	Teadmata.
59.	G. K. (Kaala lähi- loikamine)	30	Algas verisooate hüüanemine.	Vaimu- haigus.
60.	J. P. (Euse- poosmine)	46	<u>Peaajin</u> : — <u>Neerud</u> : kopsel kogu liitunud. Parem jalg ära loigatud.	Naist surm.
61.	G. K. (Euse- poosmine)	48	<u>Peaajin</u> : pehme nest tuhkm. <u>Kopsud</u> rinnakast hõl- liitunud. <u>Suola</u> laienenud.	Teadmata.
62.	A. M. (Euse- lastamine)	33	—	Teadmata.

63.	A. V.
(Kunese-
aputamine)	57	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud:</u> pais
Hlõne verisooate
lubjanemine.	Täpsemalt
<u>A. 1924.</u>				
64.	M. P.
(Kunese-
poomine)	69	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnakastiga
liitunud.
<u>Suola:</u> välistest tuhmn.
<u>Neerud:</u> koe ehitus
ebaselge.
Hlõne verisooate
lubjanemine.	Glutidismus.
65.	A. V.
(Noapiste
kõhtu).	46	<u>Peaaj:</u> põhj. veri-
soonte ^{lubjanemine} petmine aj-
kest tuhmn, kääruud
lamelad.
<u>Suola:</u> tipu koti-
taoline laienemine
(anemismia apic. cond.)
<u>Kopsud:</u> pais.
Hlõne verisooate
lubjanemine.	Väimuhajus.

66. A. E. 35 Peaaji: — Õunetu
 (Euse- armastus.
 laskmine)
Kopsud rinnakastiga
 liitunud.
Süda: välistest tuhmn.
Maks: rasvakoostu-
 mine.
Neerud: kapsel koega
 liitunud.
67. A. T. 47 Peaaji: — Ravitsematus
 (Euse- haigus.
 laskmine)
Kopsud: (par.) rinna-
 kastiga liitunud.
Süda: veresooned
 lubjaneunud.
Käärmed suure-
 nenud.
Kaela sisekaelva-
kasvaja (sarkoom).
 Kunstlike hingetõu.
68. N. A. 72 Peaaji: pehme kest Glutokõnnus
 (Rongi põhja veri-
 alla sooned lubjaneunud.
 keitmine)
Süda: sisemist
 tuhmn, klappide
 veed.

168)

Maxs sooltega liitunud.
Albi ne verisooaste
 lubjanemine.

69. f. R.
 (Enele-
 mürgeita-
 mine)

68 Peasaj: pehme keest Plutütimus.

tuhm,
Koosud rinnakastiga
 liitunud.

Süda: sisekest tuhm,
 klappide veed, vank-
 sooned lubjanenud.
Suu keha tükisone
 katitudine laiene-
 mine.

Nervud: kassel keega
 liitunud, kee ehitus
 ebaselge.

70. J. M. 37 Peaajin: pehme keest tuhmu. Teadmata.
Suola: laienenenud, klappide
 raad.
Keerud: kapsel roega
 liitunud.
Mares: suurenenud.
 Nõelise verisoonide
 lubjanemine.
Mao ja soolte lim-
 naha põletik.

71. A. P. 35 Peaajin: —
Kopsud rõmarastiga
 liitunud.
Suola: 2te tiivalise
 klapi riva.
Mao ja soolte lim-
 naha põletik.
Kaholinaääre suure-
 nenud (7,5 × 5,5 sm,
 15 gr.)
Käärmed suurenenud

Enneta
armastus.

72.	A. R.
(Rongis alla
heitmise)	20	<u>Kahelinäär</u> suure-
nenud ($11 \times 4 \times 0,5 \text{ cm}$)
<u>Mahlnäärmed</u> suure-
nenud.	Haiglane
häbi.
73.	K. S.
(õnne-
uputamise)	17	<u>Peajä:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnastiga
liitunud.	Glutitimus.
74.	A. P.
(õnne-
laskmise)	22	<u>Peajä:</u> pehme jä-
kest paiguti tuhmn.
<u>Kopsud</u> rinna-
kastiga liitunud.	Põõra raka-
raiskamine.
75.	J. Z.
(õnne-
poorimise)	73.	<u>Peajä:</u> pehme kest
tuhminenud, kääruud
lammedad.
<u>Jüda:</u> väli- ja side-
kest tuhminenud,
klapports veed,
lihase sidetõelise
kõrvanenine.
<u>Kopsud:</u> pakenes
kopsus, puustunud
pesad.	Tiadmata.

(75)

Meerud: villiline
kõõlakemine.

Kahvlinäär suure-
nenud ($14 \times 28 \text{ mm}$).

Uterus verisest
lubjanemine.

76. J. M.
(Euse-
laskmine)

21

Peaajin: —

Mao liimanaha
põletik.

Teatmata

77. R. K.
(Euse-
paamine)

40

Peaajin: pehme keest
tühi.

Süda: tihkest
tühi.

Maks: rasvakohta-
nemine.

78. J. K.
(Euse-
laskmine)

25

Peaajin: —

Kopsud (par.) muna-
kastiga liitunud.

Teatmata

79. A. K. 43 Peajä: — Pakemal jalaal mõned
vanad haavaarmid. Õnnetu
/Euse- armastus
laskmine)

80. A. R. 23 Peajä: — Tuutmata.
/Euse-
uputamise)
Kopsuol (parem) kinn-
kasti-ga liitunud.
Siola: välisest parre-
nenud.
Kahulinäär suure-
nenud. (9 x 6 sm.)
Mahläärmed suure-
nenud.
Mao lihausaha
põletis.
Jugulitkme seljal
käsnaatolised armid.
Kubemes 2 armid
[vaevaja löikuse taga-
järg].

Naisnõuanded

	Nimi	Vanne	Patoloog. anat. leides	Taust
81.	P. K. (Euse- paamine).	48.	<u>Peaaj:</u> pehme nest tuhmineuol. <u>Siida:</u> sisekest tuhmi, 2 nd diivaltisel klayrit kollakad pesad. <u>Maks:</u> kapsli all nõrskud villid. <u>Mao</u> limetaha põletik. keelepäranaärmed suurenenud.	Teatmata.
82.	J. T. (Euse- putamine)	28.	— <u>Näärmed</u> suure- nenud. <u>Sapiidid</u> plasmi- suuruse sapiidid.	Vaimu- haigus.
9.	P. H. (Euse- paamine)	?	<u>Peaaj:</u> — <u>Emara:</u> sisekest (Status menstruaal- Kahelinäärmed suurenenud.	Teatmata.

Naiseenestapjad.

Nimi	Vaast a.	Patologo-anat. leioldised.	Enese tapmis põhjus.
<u>A. 1920.</u>			
1. A. S. (Enese- mürgitamine)	22	<u>Peaaju:</u> — <u>Suguelundid:</u> neitsinahr rebeerunud, emaka limanahr punane, kaetud halli limaga.	Teadmata.
2. N. T. (Enesemürgi- tamine)	33	<u>Peaaju:</u> rõõruud lamedad. <u>Kõrssuud</u> muna- kastiga liitunud. <u>Näärmed</u> suure- nenud. <u>Sapipõies</u> ploomi- suvune sapikivi.	Ennetu armastus.
3. E. A. (Enese- põrnne)	? (25-30)	<u>Peaaju:</u> — <u>Emakas</u> verine lima (<u>Status menstrualis</u>). <u>Kahlinäär</u> suure- nenud.	Teadmata.

4. A. V. 25 Peaajin: — Teadmata.
 (õnese-
 murgita-
 mine).
Kopsud: (pahem) tipas
 armitaoline sisse-
 tõmbe
Siida: klappidel ummised
 kollakas pesad.
Imanatuse tagasihoid-
 puse.
Munasarjades määta.

A. 1921.

5. L. M. 23 — Häbi.
 (õnese-
 murgita-
 mine).
 6. A. K. 25 Peaajin: — Teadmata.
 (õnese-
 lastamine).
Kopsud: rinnu-
 kastiga liitunud.
Kilpnääre suure-
 nened.

7. J. T. 25 Peaapi: käärudel lamedad. Teadmata.
 (Eusee-
 mütamine)
Juola: sisekest paiguti
 tuhmi.
Maks: kapsel parse-
 nenud.
Sapiopõies oatera
 suurus sapi rivi.
Põrn neeruga liitu-
 nud.
Neerud: kapsli all
 oatera suurusel
 valkjad pesad.
Status menstrualis.

8. L. L. 25 Peaapi: pehme kest klutidimmo.
 (Eusee-
 mürgita-
 mine).
Lagipsal tuhmineud.
Sü raskus 1103, 0 gr.
Kopsud rinnaastiga
 liitunud.
Emakas mäda

9. N. N. ? Peaaji: — Teadmata.
 (Euse- (Kesk-
 laskmine) eal.)
Kopsud (par.) riiv-
 kastiga liitunud.
Marks: koos viker-
 kud kollakas pesad.

A. 1922.

10. L. K. 20 Peaaji: kääruol Raske-
 (Euse- lamedad, koorekiht jalgsus.
 uputamise)
 0, 2sm. paks, aja
 raskus 1200, 0 gr.
Kopsud riivkastiga
 liitunud.
 Emakas 2sm. pikune
 laide.
11. M. S. 20 Peaaji: pehme gi- Raske-
 (Euse- kestas paiguti triibu- jalgsus.
 laskmine)
 lised tehnimeerid.
Marks kude savi-
 karva.
 Emakas 23sm. pikune
 laide.

12.	R. S.
(kõnese-
poomine)	45	<u>Peaajin</u> : —
<u>Inola</u> : klappitel
lubjane mispessad.
<u>Mars</u> suurenenud,
kasvavõistamine.
<u>Paremas</u> <u>munna</u> -
<u>saryas</u> vill.	Teadmata
13.	S. K.
(kõnese-
mõistamine)	20	—	Teadmata.
14.	A. A.
(kõnese-
kõigistamine)	26	<u>Peaajin</u> : —
<u>Näärmed</u> suurenenud	Perikondlind
tülid.
15.	M. J.
(kõnese-
poomine)	21	—	Ennetu
armastus.
16.	H. K.
(kõnese-
mürgi-
tamine)	26	<u>Peaajin</u> : pehme keest
paiguti tuhmi.
<u>Agijätk</u> (hypoph. cer.)
suurenenud.	Armu-
katebas.

(16)

Peajäi kääruud lamedad.
 Pakena omm kohal,
 äi roorekhiis $1,2 \times 1,5$ m.
 Suurene luustunud
 pesa.
 Kahulinääre suure-
 nenud ($9,5 \times 3,5$ m).
Näärmed suurenenud.
Status menstrualis.

17. A. V.
 (Enese-
 poornine)

36

Peajäi: kõva kest Teadmata,
 peabuega liitunud.
Kopsuol: vana-
 kastiga liitunud.
Süda: välis- ja
 sisekest passe-
 nenud.
 Murtursoone ja
 suure keha tük-
 soone sisekestas
 lukjauenispesad.

18. O. P.
 (Enesemürgi-
 tamine)

40

Peajäi: —
Süda: sisekest tuhmi.
Emakas: liimanahk
 sõlmelised passenemised.

Teadmata.

A. 1923.

19.	B. R.
(õnese-
mürgita-
mine)	20	<u>Peaaji:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnakastiga
liitunud.
<u>Mars</u> vahelihaga liitu-
nud.
<u>Imara</u> ja <u>tupe</u> lima-
naha põletik.	Õnnetu
armastus.
20.	B. M.	35	<u>Peaaji:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnakastiga
liitunud.
<u>Süda:</u> välisest tuhmn.
<u>Mars:</u> rasvarestus-
mine.
<u>Status menstrualis.</u>	Rohast
Hingjäämis-
21.	K. P.
(õnese-
laskmine)	25	<u>Peaaji:</u> —
<u>Süda:</u> välisest all
rohkemasti rasva.
<u>Imakas</u> 12sm. püüa-
laste.	Raske-
jalgsus.

22.	M. V.	17	<u>Peaaji</u> : —
<u>Kõrsud</u> riinakastiga
liitunud.	Teadmata.
23.	H. B.	18	<u>Peaaji</u> : raskus 1170, 09.
<u>Kõrsud</u> riinakastiga
liitunud.	Teadmata
24.	A. M.	47	<u>Peaaji</u> : —
<u>Kõrsud</u> riinakastiga
liitunud.
<u>Kahvlinaäre</u> suure-
nenud.
Pakemas <u>munasarjas</u>
kasvaja. <u>Imaka</u>
kaela liimanahas
käsnakesed.	Hirni
lõikuse
puhul.
25.	B. V.	19	—
Imakas 7,5 cm. pikuse
lase.	Raskejalgus.

26. J. P.
(õnne-
mürgitamine)	46	<u>Peaaj:</u> —
<u>Kopsud</u> rinnastiga
liitunud.
<u>Neerud</u> : kapsel koea
liitunud.
<u>Emaka</u> limanaha
põletik.	Vaimu-
haigus
(hysteria).
27. M. R.
(kaela-
lähilõika-
mine).	88	<u>Peaaj:</u> verivalang
lõuataolisest tummas.
<u>Kopsud</u> rinnastiga
liitunud.
<u>Süda</u> : suurest tumm,
hõrge siseosaline
kõlunemine.
Mõelme verisõraste
lubjaneumine.	Veesus.
28. H. T.
(õnne-
poomine)	31	<u>Peaaj:</u> verivalang
<u>Kopsud</u> : tipus kõrva
peesad (hbc).
<u>Status menstrualis</u> .	Teatmata.

29. M. T. 52. Peajä: — Vaesus.
(Euse-
mürgitami)

Kõssuol rinnastiga
liitunud.

Jüda: sisekest tuhmu,
tipp kotitaoliselt lai-
nenud, vaniksooste
sisekest lubjanenud.

Maksa rasvakoitu-
mine.

Mõelne verisooate
lubjanemine.

30. T. G. 65. Peajä: põhja veri-
sooste lubjanemine.
(Euse-
mürgita-
mine)

Kõssuol (pah.) rinna-
kastiga liitunud. Juure
keha tuirosoone klapi-
viga, vaniksooste sise-
kest lubjanenud.

Neerud: kapsel koe-
ga liitunud, koe ehitus
klasele.

Munasarja kasvaja
(fibroma).

31.	R. K.
(õnne-
mürgita-
mine)	19	—	Tiispunktus.
32.	A. M.
(õnne-
uputamine)	75	<u>Peaaju</u> : —
<u>Kopsud</u> rinna-
kastiga
liitunud.
<u>Süda</u> : klappide vea-
<u>Maks</u> : rasvarestu-
mine.
<u>Neerud</u> : kapsel kogu-
liitunud.
Nõrk verisüste-
mi nõrgenemine.	
33.	I. V.
(õnne-
põnnine)	53	<u>Peaaju</u> : pehme kest
tuhm. Ajü raskus/koog.
<u>Kopsud</u> (pah.) rinna-
kastiga liitunud.
<u>Süda</u> : sise- ja välis-
kest tuhm.
Klappidel ja vanik-
saote sisekestas
lubjanevipesad.	Teadmata.

3) Soolame lihasel sile-
koeline näolunemine.

Neerud: napsel nurga
liitunud, villiline
näolunemine.

Suure keha tudessoae
ja mnetursoae size-
kestas lubjanenii-
pesad.

24. L. O.
(õnne-
spata-
mine)

78

Peaaju: pehme keest
tuhm, äärkoopad
laienenud.

Kopsud rõnnastiga
liitunud.

Süda: väliskesta all
rohkesti rasva,
sisekest tuhmu,
klaprid paksenenud.

Maks: tsagariline.

Magu kooku-
tõmbunud.

Tütre sünn.

(34)
Jämsäsele alaue
 ssa ja päreseol
 kooku tömbunud,
 nende Wleminena
 koht 1,5 sm. läbi-
 müüta.

Nurud: villiline
 kötelemine.
 villine verisate
 lubjamenine.

Mõned tähelepanuväärilised enesetapmisjuhtumised Tartu linnas.-

I. Jaan A., 64 a., abielus/naine 65a./, eestlane. Joomar- Mitmel puhul ähvardanud ennast tappa, öeldes naisele: "enne tapan sind, siis ennast." 14 dets. 1921. läks oma maja pööningule, lukustades ukse. Samal ajal tuli politseikordnik kutselehega, mida J.A-le isiklikult edasi anda tahtnud. Pööningule minnes ja sisselaskmist nõudes, vastas J.A.: "praegu ei saa, oodake veerand tundi." Oli purjus. Kui ta mõne aja pärast alla ei tulnud ja ka kutse peale vastust ei annud, murti üks lahti ja leiti J.A. maas lamavat, vereloigus, läbilõigatud pahema käe verisoontega ja haavaga kõhus. Piste kõhtu ja ka käe verisoonte läbilõikamine toimus teritud püssitäägi abil. J.A. oli omal pahema käe verisooned läbilõiganud ja peale seda kaks korda püssitäägi kõhtu pistnud, läbi kõhuseina kuni selgroo-lülide põikjätkudeni.

Sarnased sügavad pisted olid võimalikud juhtumisel kui J.A. end püsti seatud püssitäägi otsa heitis.

/Lahastusel leitud patol.-anatomilised muutused lhk. 2

2. Andres J., keskealine, vaimuhaige. 22 jaan. 1922. kadus kodust ära. 1 mail 1922. leiti lumest vabanenud pooleni veega täitunud kraavist kummuli, ümber tugevasti mässitud nöör, 9 kordselt.

/Patol.-anatomilised muutused lhk. 40/

3. Alice A., 26a., eestlane, keskkooli haridusega, vabas abielus üliõpilase T-ga. Oli väga halvas vahekorras T-ga, mis ka enesetapmispõhjuseks sai. Öösel 29/30 mail 1922. kähistas end lamades voodis, sidudes kokku kolm käterätikut ja kinnitades ühe otsa voodi pahema samba külge, keerates rätikud kaks korda ümber kaela ja tõmmates ümber voodi parema samba, kinnitas lõpuks teise käterätiku otsa oma parema labajala külge.

/Patol.-anatomilised muutused lehek. 68/

4. Eduard L., 42a., vallaline, eestlane. Alates 3 juulist 1922. oli E.L. korteri ukse alati lukkus. Hiljem, ukse avamisel, leiti E.L. voodis lamavas seisendis kähistatuna. E.L. oli omale nööri silmuse ümber kaela pannud ja teise otsa voodi otsalaua külge kinnitanud ja end täielikult välja sirutades silmuse tugevasti ümber kaela kinni tõmmanud.

5. Heinrich F., 48a., sakslane. Oli jala gangreeni puhul haigemajas ravitsusel

Hirmul eeltuleva lõikuse pärast poos end haigemaja väljakäigu kohas, veetoru külge, haavasideme tüki abil, istuvas seisendis.

/Patoloogilised muutused lhk. 46/.

6. Aleksander J., 42a., eestlane, raamatuköitja. Joomar.- 2 dets. 1922. leiti omas toas, lukustud ukse taga poonuna, telefoni traadi abil. Uks traadi ots oli kinnitud ahju konksu külge, teine oli mähitud ümber kaela. A.J. ise istus tooli peal.

7. Vladimir R., 20a., eestlane, vallaline, talusulane.- Enesetapmise põhjus õnnetu armastus, sama talu tüdruku vastu. 28 augustil 1923. lõikas omal enne pahema, siis parema käe veresooned läbi, mõlema kätte 3 haava. Nähtavasti ei tulnud surm küllalt ruttu ja W.R., ootades seda, kriimustas noaotsaga omale pahema käevarre naha sisse nime: "Elli, "Lõpuks, tüdinedes surma tulekut ootamast, poos end nööri abil aampalgi külge.

8. August V., 46a., vallaline, eestlane, kingsepp. II jaanuaril 1924, vabanedes närvikliinikust, pistis omale terava kingsepanoa kõhtu, vigastades maksa, mis haavakliinikus kinni-õmmeldud sai- 3-da päeval peale enesetapmiskatset suri.

/Patol.-anatoomilised muutused lhk. 56/.

T u l e m u s e d.

- I. Meesenesetapjaid on Tartu linnas I augustist 1920- I augustini 1924a. 71,3% ja naisenesetapjaid 28,7%. Mees- ja naisenesetapjate suhe on: 2,6 : 1, s.o.iga 2,6 meesenesetapja kohta tuleb 1 naisenesetapja.
- II. Enesetapmiste arv suureneb iga aastaga suhes: 1921 : 1922 : 1923 : 1924-- I : 1,8 : 2,7 : 3,6 . Naisenesetapjate arv suureneb suhteliselt naisenesetapjate üldarvule 1,4 korda kiiremine kui meesenesetapjate arv suhteliselt meesenesetapjate üldarvule.
3. Suurina enesetapjate arvu I augustist 1920 kuni I augustini 1924a. annab augustikuu, nimelt 3,6% enesetapjate üldarvust, teisel kohal on talvekuud jaanuaar ja veebruar /3,0- 3,2%/, kuna mai kolmandal kohal on /2,3%/; kõige väiksem enesetapmiste arv on märtsis ja aprillis.
4. Suurima enesetapjate arvu mõlemast soost isikute juures annavad 20-30 eluaastad /25%/- Meesenesetapjate suurim arv on 20-30 ja 40-50 eluaastail, naisenesetapjate- 20-30 ja alla 20 eluaasta.
5. Enesetapmine on kõige sagedasem vallaliste seas /53,1%/, siis abielus 25,6%/, kolmandal kohal on lesed /9,7%/. Suhteliselt aga leskede üldarvule on nende seas enesetapmisprotsent suurem kui abielus olevate isikute seas.
6. Rahvuse järele on venelased² enesetapjad esimesel kohal /28 enesetapmist iga 10,000 elaniku kohta/, teisel kohal on eestlased /22/ ja kolmandal sakslased /12,5%/-
7. Enesetapmise viisid jagunevad järgmiselt:

Enesepoomisi- - - - -	36,5%
Enesetapmisi laskeriista abil	20,0%
Enesemürgitamisi - - - -	17,3%
Eneseuputamisi - - - - -	12,1%

Meesenesetapjail on esimesel kohal enesepoomine /42,6%/, teisel- laskeriist /24,4%/, kolmandal eneseuputamine /9,7%/, neljandal enesemürgitamine /7

Naisenesetapjail- esimesel kohal enesemürgitamine /42,4%/, teisel enesepoomine ja eneseuputamine /18,2%/, kolmandal enesetapmine laskeriista abil /8

Laskeriista enesetapmisvahendine tarvitamine suureneb; varemalt oli lakse-

riist enesetapmisvahendina mehe ja naise juures suhe: 5,6 : I, nüd 2,7 : I.

8. Enesetapmisvahendina kõige rohkem tarvitavad mürgid Tartu linnas on:

- I. Morfium - -/25%/
- II. Strichniin -/20%/
- III. KCN - - -/15%/

Beljuurtluse andmete ja radunute poolt mahajäätud kirjate põhjal

9. Suurima enesetapjate arvu annavad vaimuhaiged, teisel kohal on enesetapmispõhjusena majandusline kitsikus ja õnnetu armastus/viimane naisenesetapja juures kaks korda suurem/.

Järgmisel kohal seisavad alkoholism mehe ja raskejalgsus väljaspool abi-elu/19% / naise juures enesetapmispõhjusena.- Uhe võrdlemisi sagedase enesetapmispõhjusena esinevad rasked kehalised /somaatilised/haigused ja vigastused/näit.kuritahtlised kasvajakad, üksikute kehaliikmete puudumine jne/

10. Patologo-anatoomilistest leidistest on tähelpanu vääriv suur protsent - /26%/ suurenenud kahvlinaäret, samuti ka teiste näärmete suurenemine, mis teatud osas enesetapmispõhjusena etendada võivad kui üldise siseseekretuiooni rikete avaldused.

L i t e r a t u r.

- / Brosch, Die Selbstmörder, mit besonderer Berücksichtigung der militärischen Selbstmörder und ihrer Obduktionsbefunde. Wien 1909.
2. Becker, Lehrbuch d. ärztlichen Sachverständigen Tätigkeit. Berlin 1914.
3. Brockhaus, A. Th. - zur Psychologie des Selbstmordes der Psychopaten. - Monatschrift f. Kriminalpsych. u. Strafrechtsref. H. 8/12 1920. S. 290.
4. Chyle, F. - Der Selbstmord als Spekulation des modernen Verbrechertums. Wien 1908.
5. Cioban, - Ein ungeöhnlicher Selbstmord durch Erhängen mit Umschnürung des Hodensackes. - Beitr. z. gerichtl. Med. Bd. 5. S. 23. 1922.
6. Drapier, - Suicide à l'aide d'un mousqueton de cavalerie. Annales de Medicine légale. 1924.
7. Durkheim, - Le suicide. Et de social. Paris 1897.
8. Elvert, E. G. - Über den Selbstmord in Bezug auf die gerichtliche Arzneikunde. Tübingen. 1794.
9. Erzer, - Selbstmord durch Cocain, sowie über histologische Befunde bei experimenteller Cocainvergiftung. Zeitschrift f. gesamte gerichtl. Med. Bd. IV, H. I. S. 40. 1924.
10. Fischer, - Über Selbstbeschädigung bei Gefangenen. Deutsche Zeitschrift f. gesamte gerichtliche Med. Bd. III, H. 2. S. II 3. 1923.
11. Gaupp, - Über den Selbstmord. München 1910.
12. Gerhardt, - Über die Schülerselbstmorde. Berlin 1909.
13. Gersen, - Über den Selbstmord. Archiv f. Kriminologie. Bd. 76. H. I S. 46. 1924.
14. Goddefray, - Selbstmord durch Erhängen oder Mord mit nachfolgender Aufhängung der Leiche, um Selbstmord vorzutäuschen? - Archiv f. Kriminologie Bd. 75. H. 3 S. 226. 1923.
15. Heller, - Zur Lehre von Selbstmord nach 300 Sektionen. Münch. med. Vochenschr. Nr. 48. 1900.
16. Hirschfeld, - Die homosexualität d. Mannes u. d. Weibes. Berlin 1914.
17. Hirschfeld, - Sexualpatologie. Bonn 1917.
18. Hirth, - Der Einfluss des Alkohols. Wiesbaden. 1904.
19. Hoche, - Handbuch d. gerichtl. Psychiatrie. Berlin 1909.
20. Hoffmann u. Kolisko - Lehrbuch d. gerichtlichen Medizin. Berlin 1912.
21. ---"-----"----- Vererbung u. Seelenleben. Berlin 1922.
22. Hübner, - Über Den Selbstmord. Jena 1910.
23. Kratter, - Lehrbuch d. gerichtl. Medizin. - Stuttgart 1912.
24. Kurtzhahn, - Selbstmord durch Kieselfluor-natrium. Deutsche med. Vochenschrift Nr. 10. S. 319. 1923.

25. Leuv, -- Selbstmordstrangulation, Selbstmord oder Zufallstod? - Deutsche Zeitschrift f. gesamte gerichtliche Med. Bd. II, H. 5., S-543. 1923.
26. Marx, - Die Bedeutung v. Verletzungsbefunden für die Frage "Selbstmord oder Mord." Deutsche Zeitschrift f. gesamte gerichtl. Med. Bd. II, H. 4. 1923.
27. May, - Suicides par plaies multiples, d'arme blanche. Annales de Médecine légale Nr. 8. P. 517. 1923.
28. Morselli, - Der Selbstmord. Leipzig 1881.
29. Nötzel, - Das Verbrechen als soziale Erscheinung. München 1919.
30. Raecke, - Lehrbuch der gerichtl. Medizin. Wiesbaden 1919.
31. Reimann, - Eesti statistika kuukiri Nr. 18/19 1923a.
32. Rost, - Der Selbstmord in den Deutschen Stäten.
33. Самосудимство и маневры на самосудимство и неграмотные
судьям среди французских русских судебные записки в 1905 г. С. 115 1906.
34. Stelzner, - Analyse von 200 Selbstmordfällen. Berlin 1906.
35. Strassmann, - Selbstmord durch Trinken von Salpetersäure. Zeitschrift für Medizinalbeamte. Nr. 20. S. 559. 1922.
36. Зубов, *Самосудимство в купеческой среде в 1903*
37. Talvik, Mõned statistilised andmed enesetapmistest kohtades, eriti Tartu linnas ja maakonnas. "Tervis". Nr. 4. 1924a.
38. Tage-Jensen, Un cas de Strangulationsuicide. Ann. de méd. lég. Nr. 4. P. 173. 1923.
39. Olpe, Selbstmord und Seelsorge, ein Buch für alle, die Menschen lieben. Halle 1913.
40. Ollendorf, - Krankheit und Selbstmord. Greifswald 1905.
41. Pfeiffer, - Über den Selbstmord. Eine pathologisch-anatomisch-gerichtliche und med. Studie. Jena 1915.
42. Proal, - L'éducation et le suicide des enfants. Alcan 1907.

Auhinnatoo
392521
λ